

RP

A Polgár

A DEMOKRATA-LIBERÁLIS POLGÁRSÁG LAPJA

Előfizetési ára: egy évre 180.000 K. Egyes szám ára: 4000 K
Jugoszláviában 5 dinár, Ausztriában 5000 osztrák korona
MEGJELIEN MINDEN SZOMBATON

FŐMUNKATÁRS:
VÁZSONYI VILMOS

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
BUDAPEST VIII, FÓHERCEG SÁNDOR UCCA 19
TELEFÓN: JÓZSEF 12-76

A választói névjegyzékek kérdése

Irta: VÁZSONYI VILMOS

A budapesti választói névjegyzékek ismétlődő botrányai mégis van valami jó is. Ezek a botrányok szinte hangos tünnetéssel figyelmeztettek az eddigi rendelkezések fogyatosságaira. 1923-ban 100.000-nél több választót akartak kihagyni. Oly nyilvánvaló volt a tendencia, hogy a miniszterelnök is elítélte és a választójogi rendelet magyarázatának címen új rendeletet kellett kibocsátani, amely a központi választmány számára utasításokat tartalmazott, hogy miként kell jóvátenni a hibát azokkal szemben, akiket az iskolai képzettség, avagy a magyar állampolgárság hiányának címen töröltek a választók névjegyzékéből, avagy egyszerűen azon a jogcímen hagytak ki minden közelebbi vizsgálódás nélkül, hogy — elköltözött. Még így is csak 60.000 kimaradt választó jogát lehetett megmenteni. A most lefolyt községi választásoknál éreztük a választói listáknak ezt a fogyatékosságát. Ha egyszerűen nem volt nagyobb arányú, az egyszerűen erre az okra vezethető vissza.

A nap akkor a legszebb, amikor lealudóban van. A főváros listakészítői, mielőtt még megalakult volna az új központi választmány, még egyszer ragyogtatni akarták a listakészítés ügyességét.

Égész Budapesten 25.000 választót hagytak fel, s ebből a Terézvárosra 15.000 esik. Csekélyes! A Terézvárosban csupán egyhármadát hagyták ki az összes választóknak! Még egy lépés és a Terézváros helyén csak egy lyuk marad. Budapest összes kihagyott választóinak 60 százaléka a Terézvárosra esik! Ez már oly határtalan vakmerőség és otrombaság, hogy ezt lehetetlen volt észre nem venni.

Mint ahogy a választójogi rendelet 1923-ban kiadott pótlása szerint iskolai képzettség hiánya miatt senkit sem lehet kihagyni, aki a számláláson megjelölte, hogy milyen esztendőben és milyen iskolában végezte el az elemi iskolát, kivéve, ha a központi választmány bezerzi ellenbizonyítékul az illető iskola negatív bizonylatát: minthogy magyar állampolgárság hiányának címen senkit sem lehet kihagyni, aki a csonkítatlan Magyarország területén született, ha négy év óta egyfolytában lakik valamely magyarországi községben és a központi választmány Budapestén köteles volt a bejelentőhivatal megkeresni, vajjon az ilyen címen kihagyottak nem laknak-e már 4 év óta Budapesten és csak a nemleges válasz beérkezése után törölhetette ilyen címen a választót: minthogy elköltözés címen sem lehetett a választót a névjegyzékéből kihagyni, mielőtt a központi választmány megkeresné volna a bejelentőhivatalt, vajjon az elköltözés ténye való-e? — látva ezeket a nehézségeket, a szabotázis új módszerekhez folyamodott. Az új formula az volt, hogy a választót ki kellett hagyni a névjegyzékéből, mert ismeretlen. A Központi Demokratikus Kör irodájában ezekre menő azoknak a nyilatkozata, akiket mint ismeretleneket kihagytak, azik esékely 20-15-10 esztendő óta laknak ugyanazon a helyen, akiket mint ismeretlenek szavaztak 1922-ben a nemzetgyűlési választásoknál és szavaztak ezúton is a községi választáson.

Ez az otromba vakmerőség egy célt mindenesetre elért. A pártot pénzügyileg megbírsá-

olja. óriási kiadásokat ró reá, mert egész apparátust kell mozgásba hozniuk a visszaélések felderítésére és a jogfosztal elintézésére. Eléri azt a célt is, hogy eltereli figyelmünket arról a másik égető problémáról, hogy sokan kimaradtak a névjegyzékből, akik jogosultak, habár nem is voltak még felvéve az előző esztendő névjegyzékébe. Hogy mi lesz ismét a mentése ennek a nyilvánvaló botránynak, miként akarják majd napidíjjal felfogadott írnokokra rátozni a felelősséget azért, hogy egy közgazdasági kerület választóinak egyhármadát merték választójogtól megfosztani; arra kíváncsiak vagyunk.

Bármily esábitó lett volna a kurzus ezen legutolsó botrányának kiaknázása, mi inkább a lényeggel törődünk, azaz, hogy segítsünk a jelenlegi sérélmeken és a jövőre néve lehetőleg kizárjuk a sérélmek ismétlődésének lehetőségét.

Közbelépésemre a belügyminiszter rendeletet bocsátott ki, mely szerint azon a címen, hogy a választó ismeretlen, nem lehet őt a névjegyzékéből egyszerűen kihagyni, hanem meg kell keresni a bejelentőhivatalt, vajjon van-e az ismeretlennek jelzett választóknak bejelentett lakása. Csek akkor lehet őt ismeretlennek nyilvánítani és ilyen címen a névjegyzékéből kihagyni, ha bizonylat érkezik arról, hogy bejelentett lakása nincsen és fel nem található. Aki ezt ilyen címen hagyta ki, azokat úgy kell tekinteni, mintha kihagyásuk ellen felszólalt volna még akkor is, hogy ha ilyen felszólalást nem adott be. A központi választmány kötelessége lesz tehát hivatalból felülvizsgálni, vajjon a kihagyásoknál figyelembevevük-e a kiadott rendeleteket, vajjon az előírt hivatalos megkeresés a hatóságokhoz elmentek-e és vajjon ezekre beérkezett-e a nemleges válasz. A rendeletek szerint ugyanis a kihagyás csak akkor megengedett, ha a nemleges válasz tényleg beérkezett; ha válasz nem jön, ez a választó jórának előnyben szolgál. Ilyen esetben tehát kihagyni nem lehet.

Az utolsó botrány előtérbe hozta az új névjegyzékek ügyét. Normális körülmények között a most készülő listák, amelyek 1926-ra lesznek érvényesek, nem szolgálhatnak új választás alapjául. Előtérbe lépett tehát az a kérdés, hogy az új választójogi törvény életbe lépése után nyomában új hiteles névjegyzékek összeállításához kell fogyni, el kell rendelni az új általános összeírást számítástanok alapján.

A javaslat további szövegében azt a használatellenes rendelkezést tartalmazta, hogy az új általános összeírásnak a nemzetgyűlési választást követő esztendőben kell történnie. Ez eső után köpölyözött volt! Sikerült azt az álláspontomat elfogadtatnom, hogy az új általános összeírásnak 1926-ban kell megtörténnie, 1927 január 1-én tehát már általános összeírás alapján új névjegyzékek lennének érvényben.

Ervényre jött az a másik javaslatom is, hogy városokban a névjegyzékeket nemcsak szavazókörök, hanem utcák és házsámok szerint is el kell készíteni. Ennek az a célja, hogy az összeírás során minden házban a kapu alatt kifüggeszessék azoknak névjegyzékét, akik ott élnek. Előtérbe lépett tehát az a kérdés, hogy az új általános összeírásnál, 1926-ban kell megtörténnie, 1927 január 1-én tehát már általános összeírás alapján új névjegyzékek lennének érvényben.

hogy a névjegyzékből kimaradt és látni fogják azokat is, akiket jótalanul vettek fel. A törvényjavaslat tárgyalásánál ezeket a rendelkezéseket beiktatták a javaslatba és indítványomra még külön kimondották, hogy az újonnan felvett választókról is külön névjegyzék készíthető.

A részletes tárgyalás során névjegyzékek összeállítására vonatkozólag még néhány javítást sikerült elfogadtatni. A központi választmány régebben a választók egész tömegét egyszerűen azon odavetett megjegyzés alapján hagyta ki, hogy „tényleg volt a névjegyzékbe felvéve”. A választó persze most nem tudta, hogyan védekezett és mit igazoljon. Indítványomra éppen ezért elfogadták azt a rendelkezést, hogy az összeíró-küldöttség vagy a központi választmány röviden indokolni tartozik, hogy mi volt a téves felvételnek oka, illetve mi az oka az e címen való törlesnek.

Elfogadták továbbá azt a javaslatomat, hogy az összeíró-küldöttség nem érheti be azáltal, hogy a választót, aki a szavazókörből elköltözött, kihagyja a névjegyzékből, hanem ha újabb lakóhelye ismeretes, hivatalból értesítien kell a központi választmányt, hogy az illető új lakóhelyén legyen a választók névjegyzékébe felvehető.

Az eddigi rendelkezéseknek megvolt az a hiányossága, hogy az összeíró-küldöttség nem volt köteles az összeírás alkalmával azoknak az adatoknak a beszerzésére, amelyeknek beszerzése a központi választmány köteles. Indítványomra az összeíró-küldöttségek ugyanazok a kötelezettségek terhelik, mint a központi választmány, vagyis már a tervezet elkészítésénél sem lehet a választót iskolai képzettség, állampolgárság, elköltözés és ismeretlenség címen kihagyni az előírt adatok és okiratok beszerzése, avagy a nemleges értesítések beérkezése nélkül.

A javaslatból hiányzott az a rendelkezés, hogy a magyar állampolgárság hiányának címen senkit sem lehet a választók sorából kihagyni, aki a csonkítatlan Magyarországra területén született, de négy év óta egyfolytában egy községben lakik, ha nem keresték meg előbb legalább is lakóhelyének illetékes hatóságát arra vonatkozólag, vajjon nem lakik-e négy év óta egyfolytában lakóhelyének községében. Ez azt jelenti, hogy Budapesten minden ilyen esetben meg kell keresni előbb az államrendőrség bejelentő-hivatalát.

A javaslatból hiányzott az a rendelkezés is, amely most legutóbbi rendeletben jelent meg, mely szerint azon a címen, hogy a választó ismeretlen, nem lehet őt mindaddig kihagyni, amíg lakóhelyének illetékes hatóságától nem érkezett be a bizonylat, hogy fel nem található. Indítványomra ez a rendelkezés is belekerült a javaslatba.

A javaslat névjegyzékekre vonatkozó részében benmaradtak azonban egyes furcsaságok. Nem kell nagyon éles elmének lenni, hogy az ember felfedezze ezekben a rendelkezésekben a kiruzs lódból. Ki ne értené azt a kedves intézkedést, hogy a városokban a választók születési nevét is fel kell venni a választói névjegyzékbe. Ebben is egészen speciálisan magyar választójogi! Az ósoknek ez a hatalmas, kegyeltes tisztelettel példátlan! A célzat — ó drága kis kópumutatók! — világos: megtörténi a magyar-nem választóit, vajjon nem volt-e születési idegenhangúsága neve. Mivel a választóknak mégsem lehetett a választói névjegyzékek rovatót nyitni, kerülő úton szerzünk magunknak bepillantást. A célzat, hogy még több esetben téneseük kétségessé a leszármazás adatai alapján

Lelkük rajja...

Pédlatlan kép. Kormány az ellenzék összefog, hogy leoldja a falu nepetöl a kötelező szavazás bilincset — s az úgynevezett „kiszázas-csoport”, amely a falu képviselőinek birleti és gúrtája magát, palatoforrallamban tör ki: a

kötelező szavazásról, vagy mint elő finomabban mondták: kötelező megjelenésért.

Nem egyszer mondták, hogy mennyire tévednek, akik a Dózsa György rettelés, megkövült vonását akarják mindenáron megoszakálni e derek „kiszázaspolitikusok” arelatán; nem Dózsa Györgynek ezek és legyek hozzá: jó is, hogy leold Dózsa Györgyök, meri Mohács után — az új Mohács után — igazán arra a dösszgyörgyökre van a meandiszolt osztályunk legkevesebb szüksége, amelynek titereiben, jelenségeiben és megtorlásában olyan viharos menetszerűséggel szagolóztak az események a mohácsi dráma színterére felé. Nem Dózsa Györgyök ezek — legfeljebb a karrikatúránálkozó hasonlíthatja őket 1514 parasztságához, mikor megrázták a képet, amelynek tréfa címe: „Dózsa György kardot ragad — a tizes trónus érdekében”. Ilyenfajta történelmi grimace volt az, amit az címlet napokban láttunk: a kiszázaskepviselek kardot ragadnak — no, nem a tizes trónusért, mert annyira mégsem ragadja őket szabadkirályválasztás hevíltük; hanem: a kötelező szavazásért, amely, mint Apponyi nemrégiben ragyogóan rámutatott: a legsúlyosabb lelkiismereti bilincsnek jelenti. Jelenti elsősorban a falu népére, amely az egész vonalon nyíltan szavaz... s most

jönnek a falu képviselői! és minden a titkos szavazást nem tudók kívánni a falu népének, most inszurgens esztájkában kívánják: a kötelező szavazást, amit meg szorítottak ad a nyílt szavazás reakciójának.

Pédlatlan kép ez. Olyan,

mintha felálltak volna a szociáldemokrata képviselők és szemben az egész hatodali blokkal, viharosan követelték volna a nyílt szavazást — ipari kerületekben.

Ilyen lépést legfeljebb a pártgyűlésen, vagy a kormányházas magyarán: a „kiszázas-csoport” pucesza azonban ép

a pártgyűlésen ellen és — kormány ellen.

vitte keresztül a kötelező szavazást, ami valójában nem más, mint: a nyílt szavazás pluralitása. Sörén halljuk mostanában, hogy a kiszázas-csoport hajlaja után elhagyta megvártát Szabó István: helyette létezés a kitélt csoport még életében hagyta el a vezetést, az elcsót és az utolsót, aki valóban szimbolikus kapcsolatban áll a falu népével, amelynek nem is „szociálistudatos képviselője”, hanem rajongója és szervezője volt és nagyatádi Szabó István, mikor e sorok írójának valamelyik elhatározását megmagyarázta, olyasmint mondott, hogy

„Járt hittem, hitelesen vannak megítéltem, — de mit csináltak, mikor kiderült, hogy csak hitelek!”.

Nagyatádi Szabó romantikus alakjának nagyon sok belső kontroverziáját megmagyarázza az — ő még egy kiszázasdemokrácia történelmi előzője, esztájk, vezére volt: ami azonban az a lobogója mögött, főleg a második nemzetgyűlésen kibontakozott, már egy kiszázasreakció volt, naaz nem is kiszázasreakció, hanem egyszerűen reakció, meri

a magyar kiszázasradalmot ehé a csoporthoz már nem fűzi semmi,

— amit különben ép a „csoport” mostani magatartása manifesztál leglátalmasabban, amely a maga jóvohélt választási pozícióit nem csak a szavazási kénszerrel várja... Arra már vannak példák a törtélemben, hogy egy osztály vagy rend képviselői lemondtak a maguk jogairól, vagy elfogadják — itt van a franciá nemesség példája, amely távavázás nélkül megiette az az alkotmányos gyűlésnek azon az éjszakáján, amelyben aztán egy egész korszak merült el — nem is szólva a magyar nemesség 1848-i tüneményes önfeloldozásáról, amely felszabadítja a jobbgyóit, megfosztja magát kiváltságaitól és ömágában, önmaga által alakul át rendi társadalomból modern polgári társadalommá.

Még jó, hogy a rendi parlamentben nem voltak kiszázasok. — Különben sőtáncu szabadítottak volna fel a jobbgyókat. Valanokor ezt csak tréfasan mondták, de mostanság, mikor gróf Apponyi Albert és gróf Andrássy Gyula követelték a falu népe számára a titkos szavazásban rejlé jogkiterjesztést, — szemben a „kiszázas-csoporttal”, amely

anyagi szelidséggel bért a „szabad kéz” formájában, még anyagibb szelidséggel szemléte, hogy még az a „szabad kéz” tétlenül pihen, addig más kormánygyűlési testületek úgy érvényesítik a nyílt kérdést, hogy „szabad kezükkel” a megterölt titkosági jöreszt is kiemlék a törvényjavaslatból...

s amikor azt kell látni, hogy debasi Halász Mária exponálja magát a kormánypártban a kötelező szavazás

vezés ellen — Szájj Bálintékkal szemben... akkor már nem is hat olyan tréfasan az a régi tréfa, Ismétléjük, arra már volt példa, hogy egy társadalmi réteg képviselői lemondtak előjogaikról, — de

arra még nem volt példa, hogy az „állatuk képséivel tömeggel” kevesebb jogdírt, kevesebb szabadságot szálljanak síkra azok ellen, akik több jogot és több szabadságot akarnak adni.

Azaz volt egy példa — mikor Izabella Királynő Spanyolországban az emberek az uccán futkosva kiáltottak, hogy „vivan las cadenas... eljen a rabulles!”

Titkos szavazásnál természetesen az, hogy a szavazás kötelező — nyílt szavazás mellett azonban a szavazástól való tartózkodásban a passzív ellenállásnak egy olyan morális hatalma él, amely feltétlenül a lelkiismereti szabadság garanciája. Ezt igazán nem kell magyarázni s nem szorálnak hosszabb magyarázatra azok a speciális indokok sem, amelyekkel éppen egy kormánypárti szónok fejelt ki, hogy a mi tanyai rendszerünk mellett mit jelent a kénszeri megjelölés azokra, akik négy-öt órai járásra válnak a központól. De hiába, mindhiába — hiába mondta maga a helygyűlési miniszter is, hogy a nemszavazók büntetését előgedeltesen kéltene a falu: a „falú népnek képviselői” a falu népe ellen is, saját pártjuk ellen is, a kormány ellen is dinaldra vitték a reakció palatoforradalmát. A saját pártjuk ellen is, a kormány ellen is... állunk meg itt egy sóra.

Valóban: saját pártjuk ellen is? valóban: a kormány ellen is?

A kormány, mint mindig, mikor pártjában ellentéteket lát,

a nyílt kérdés

formálta mögé húzódik és látszólag passzívan néli a pártjában viaskodó áramlatok esztájkát; nyílt kérdés volt — ha jól emlékszünk — a numerus clausus, nyílt kérdés volt a titkoság, nyílt kérdés, illetve „szabadkézi” kérdés volt a budapesti választásokon a Wolff-párt támogatása; nyílt kérdés volt most a nyílt szavazás kerülteben a kötelező szavazás; de esodálts, hogy valahány nyílt kérdés volt, mind egyben a reakcióntriusabb álláspont gyözzött; a numerus clausus elleni indíványoknál is, a közzégi választásoknál is, a titkos szavazásnál is, a kötelező szavazásnál is,

A kormányt egyáltalában nem sajtja le, hogy elvételről mindig az a álláspont maradjon ki: kevesebben — más: többeg azt simoldják, és hogy ezt az álláspontot, és a mostani kormánypárti álláspontot, hogy olyan nyílt, olyan szélszót, olyan ingadozó és olyan bizonytalan, hogy magát a kormányt is mindentalanulavassza.

Ebben a mostani esztében

a kormány nagyon egyszerűen érvényesíthette volna a maga liberálisabb elfogadást: ha egyszerűen arra az álláspontra helyezkedtek — ami az egész elvétel szerint az egyáltalán helyes álláspont —, hogy a kötelező szavazás dolgában már egyszer döntött a javaslat tárgyalásánál a nemzetgyűlés, mikor a 14. §-t elfogadták.

Valóban, egy javaslatban nem érvényesülhet két útköz, két ellentmondó, két viaskodó határozat és a 14. § letárgyalása után joggal gondolhatni mindenké, hogy ez a kérdés már el van intézve —

fél sem lehetett tételezni, hogy egy új szaksz tárgyalásánál rajtatársaszerben a nyílt szavazás kerültebben a kötelező megjelenést fogják indítványozni.

sőt elfogadni. Ez lett volna a helyes álláspont: úgy létezik azonban, akkor már érvényesíthet határozatát a „kiszázas-csoportoslásról”, a kiszázas-csoport „mozgáshúról”, a kiszázas-csoport „külön szervezkedéséről”, „palatoforradalmáról”, a kiszázas-csoport „aktiójáról” szóló hírek — pedig a kormány a legjobban tudhatja, mit jelentenek ezek az „akciók” és „mozgások”, és „konventikalmok”, és lelki szeméi előtt talán már egész napfényes pompájában kibontakozott a kisért, amelyekkel az egész akciói beszerzti... Sok mindent nyílt már el a politikai kisért, most emlírti benne az a jog is, amelyet a nem kötelező szavazás jelentett. De hat, mint a helygyűlési miniszter mondta: „lelkük rajja”...

a magyar állampolgárságot. Amikor a nemzetgyűlésen oda akartam módosítani ezt a rendelkezést, hogy *esetűn az azonos nevű választóknál szolgáljon a szülők neve megkülönböztetésül*, vagyis le akartam leplezni a kis csalafintaságot; azt sikerült elérnem, mert a helygyűlési miniszter *makacsul ragaszkodott ahhoz, hogy neki szüksége van a rég porladó atyákra és anyákra is, hogy helyes névjegyzékek készüljenek. A fejedelmek megértően mosolyogtak.*

A névjegyzékek összeállítását fejeztéknek legfontosabb állfása az eddigi rendszerrel szemben, hogy ezután a választók bizonyos kategóriáknál *vételmezni kell, hogy az elemi iskolai képzettségnek megfelelő műveltséggel rendelkeznek*. Ennek a javításnak az alapját vetettem meg akkor, midőn a választógyűlés bizottság tárgyalásait alkalmával már az első pontnál kiharcoltam, hogy választógyűlésre ne csak annak legyen, aki az elemi iskola negyedik osztályát sikeresen elvégezte, hanem *annak is, aki ezzel egyenlő értékű műveltség megszerzését igazolta*. Már ez alkalommal felmutattam az *iparosokra és kereskedőkre*, akiket tekintet nélkül arra, hogy fel tudnak-e mutatni elemi iskolai bizonylatot, *fel kell venni a választók névjegyzékébe*, hiszen nekik ezt a választógyűlést jóformán már foglalkozásuk alapján az 1848. évi választási törvény is biztosítja.

Ugyancsak felemeltem már a választógyűlés bizottságban a *kiszázas katonákat* is. A javaslat 33. szakaszában fogyoktósan választottak meg ezek a felvetett gondolatok. *Vételmezni kell* e szerint az iskolai képzettségnek megfelelő műveltség megszerzését először, ha az illetőről *közvetlenül vagy állásából, foglalkozásából nyilvánvaló, hogy a négy, illetve hat elemi iskolai képzettséggel rendelkezik* (ez már eddig is megvolt); másodszor a *szellemi munkára alkalmazott köz- vagy magánintézeteknél* (ez a rendelkezés is megvolt eddig részletekkel), harmadszor azoknál, akik *létszámú éremet kaptak* vagy a katonai szolgálat közben *alkalmas katonákra érték el* (ez új rendelkezés); az a további indítványom, hogy legalább azokra is vonatkozzék a vélelem, akik a háborúban a fronton voltak, vagyis Károly csapatkeresztet kaptak; a nemzetgyűlés eskélyi többséggel elvetette; negyedszer vélelmezni kell az iskolai képzettségnek megfelelő műveltség megszerzését azoknál is, akik *indólton folytatók oly ipari (kereskedelmi) üzletet vagy vállalatot, amely a saját és családjuk eltarthatóságát biztosítja*. Ez vonatkozik a férjrel együttműködő feleségre is, ha a férj üzletében vagy vállalatban tevékenyen részt vesz. Ugyanez a vélelem áll a *feldolgozó vagy vevő együtlenő feleségre*, ha közös, vagy külön földhatalom önállóan gazdálkodik, amelynek kalaszterét tisztá jövedelme legalább 60 aranykorona.

Itt sem sikerült a helygyűlési bizottság rábírnai arra, hogy szakítson a homályosságokkal: jelszól a ki kitélt: *vételmezni kell* nem egyértékű azzal, hogy az elemi iskolai képzettségnek vagy annak megfelelő műveltségnek igazolása nélkül *fel kell venni a névjegyzékébe*. A vélelem ugyanis nem zárja ki az ellenbizonyítást. Már pedig arra van szükség, hogy ezek a kategóriák egyszerűen beemeltessenek a választók sorába. Ezen irányú módosítást tettem. A helygyűlési bizottság elmosdott választásban a végrehajtási rendeltetést ígért megfelelő intézkedést.

Nagyjában és egészében a választógyűlési javaslatnak a névjegyzék elkészítésére vonatkozó része több pontban *megjavult és haladós az eddigi állapotát szemben*. Ez — fájdalom — nem változtat azon a lényegen, hogy a javaslat az anyagi választói jog szűk kimerése, a titkos szavazás visszaszorítása, sőt az ezen a területeden reakciók visszaesés után továbbra is *sőtét lapja marad a közügynek*. Dózsa György jobbgyóinak utódi mindent megkoronáztak azzal a kisértű fött bölcseséggel, hogy *nyílt szavazás esetén is oda akarják lényegszerűen a választót a szavazászdó küldetésébe*. Ez már akkorá bárgyúság, hogy ennek örülni kell. A reakcióit mindig az *buklatja meg, ha elcseszti mérsékletét és szilárd megvezetési természetének gyepült*.

Bővebben foglalkoztam e talán unalmas részletekkel. Bővebben foglalkoztam azért, mert a választógyűlés terén a névjegyzék készítése egyike a legontosabbaknak. *Bármilyen legyen az anyagi választógyűlés, hamis vagy fogyatos listákkal még a teljes, általános választógyűlés is ki lehet játszani*. Bővebben foglalkoztam a részletekkel azért is, mert a *vapi sajtónak erre nem jutott tere*. 12 oldalon foglalkoztam a részletek tárgyalásának napján *Lédevernő tárgyalásával* és így nem jutott egy oldal a választógyűlésnek. Ha a választógyűlés és Kodolányi összejötteknek, akkor a választógyűlésnek buknia kell! *Igy vevelnek fel Magyarországon közönséget a szabadságjogok tisztelődrel!*

Galgóczi magántanfolyam

előkészít középsikolai magánvizsgákra, vidékieket is. VIII, Mária Terézia tér 3

Tó-terrasz

étterem és kávéház

Estétkénti ifj. Berkes Béla muzsikál

Délutáni uzsonnahangverseny

Polgári árák

Schäffer D. Dezső tulajdonos
Telefón: 63-38

Fajvédők és kommunisták

Vágy István és társának letartóztatása kétség-telenül rendőri ügy és kötelességünk feltételezni, hogy a rendőrség és a politikások nem tudnak egy-másról. A Váci-féle partának a rendőri nyomozás so-rán történt leleplezése azonban mégis kétségelment teszi, hogy

Wolffék a fővárosi választások előtt kommu-nistákkal akartak szövetkezni.

Vágy István cikkeit és nyilatkozatait semmiféle cen-zor utólagosan ki nem törölheti. A Nép hasábjairól és nem lehet eltüntetni azokat a hirdásokat sem, melyek beszámoltak róla, hogy Vágy István nagy ünnepekben részvétel a fajvédők politikai vacsoráin, Gömbös Gyula fehér asztala mellett. A rendőri nyomozás mai eredményei talán még nem álltak Wolffék és a fajvédők rendelkezésére, de a szociáldemokrata képviselők már a választási küzdelem idején elég adatot szolgáltatottak a nyilvánosságának Vágy István múltjáról és a szocializmusmal szemben elfoglalt állás-pontjáról. Gömbösök, Wolffék és A Nép a legesek-lyebb gondossággal megismerhetők volna a fegyver-társaik valószínű politikai pártállását, ha elvaktul-ságunkban nem nyúltak volna minden mentőkötélhez, mely őket az eltorlódástól megoltalmazhatja.

Feltételezzük, hogy azok a szélsőségek öntu-datlan rokonszenvet hozta össze a fajvédőket és kommunistákat közös táborba

és a liberalizmus, a polgári jogegyenlőség ellen érzett aggodalmat közössége léneloia oly gyorsan össze azt a rövid életű barátságot. Feltételezzük, bár a külföldi példák után ez a feltevésünk csak azon alapszik, hogy senki sem akarunk — pozitív bizonyítékok nélkül — megvádolni azal, hogy a kommunizmussal rokonszenvet. De Németország parlamentje már régóta azt a csodálatos képet mutatja, hogy a horgyerkesztés és kommunista képviselők közül a taktikai együtt-működés eszelmén minden alkalommal bekövetkezik, valaképpenszor a polgárság érdekeit és a liberalizmust meg kell baktatni, vagy el lehet gúncsolni.

A két szélsőség egyetlen össetalálkozása is arra int azonban, hogy a polgárságnak a maga demokratikus politikáját a legelősebben és leghatározottabban kell folytatnia, mert a szélsőségek a topográfiai fogalmak-kal ellentétben — nagyon közel vannak egymáshoz: és mindig bekövetkezik az a pillanat — akár vá-lasztás előtt, akár választás után —, mikor a polgár-ság és a demokrácia elleni küzdelem, taktikai közös-séget és fegyverbarátságot teremt közöttük: a libera-lizmus és a polgárság ellen.

Vendégbarátság

is kétféle van, mint legtöbb dolog a világon. Mind a kétféle vendégbarátság előfordult Vaszonyi Vilmos beszédeiben, melyeket az utóbbi években tartott. A régi magyar vendégbarátság — Szent István kirá-lyunk imelmei óta — azt jelentette, hogy a magyar nép mindenkit szívesen látott, aki az országbán le telepedve, becsületesen akart dolgozni. Imre herceg nek lekere köztötte királyi atyja, hogy gondoskodjék róla, hogy a bevándoroltak jól érezzék magukat ná lunk és egyenlő szabadságot élvezzenek a többi pol-gárokkal. Ezt a vendégbarátságot főbbszor eltro hita Vaszonyi Vilmos, aki azt kívánta, hogy a meg szallott területek magyarsága a megmaradt hazábar lássa tovább is a jogegyenlőség és szabadság klet szögletét az imperializmus hatalmi törekvések tusá-jában. De a vendégbarátság modern értelmezéséből hiába idézte fel a régi magyar vendégbarátságot: ai numerus clausus és felekezeti illúdiós lett és Vaszonyi nem kellett senkinek.

De kellett a másik vendégbarátság: választól szives megvendégelés. És ebben a vendégbarátság-ban meg a régi tradíciók is feljújultak: a lét-falura szülő, hét napig tartó, borral folyó vendégs-kedések. Attól függ a vendégszolgálat mértéke, hogy hány községből áll a választókörlet.

És a vendégbarátság visszatükröztette Vaszonyi Vilmos. Leginkább — anyára — azért, mert ottbó is kétféle van, mint legtöbb dologbó a világon. Van olyan is, amelyet etetés-italításnak és alkoholfogyasz-tásnak is lehet nevezni.

Azt szeretném a kormány, ha csupa fejnélküli ember szaladgálna az országban

Pakots József beszámoló körútja

Pakots József nemzetgyűlési képviselő vasárnap és hétfőn folytatja beszámoló körútját. Ezúttal Gomba, Nyíregyháza, Vasad és Üllő községek kerül-tek sorra. Mindentől nagy tömeg és nagy lelkesedés fogadta a népszerű képviselőt és kísérőit. Pakots József beszámolóiban sorra vette a kormányzati rendszer mulasztásait és bűneit. Választa azt a szórnyú pusztítást, melyet a kormány kultúránkunk okozott azal, amit tett és azal, amit elmulasztott. Nagy kárt okozott a kormány, abban a kulturálényben, melyre oly bűsbűn hivatkozhatunk eddig el-entelünkkel szemben.

— Legfőbb bűne a kormánynak — mondotta er-ről a kérdésről Pakots József —, hogy megálta a trianoni gyilkos béke után megmaradt egyetlen szép

álmunkat: a magyar kultúránkunk álmát, melynek illuziójával visszaháldította renélük az elrabolt nagy-ger területeket. A szófjabszabadság letagadásával hat-éltos csapás érte a magyar kultúrát. Ez a kor újra elégtelt az alexandriai könyvtárral. A görög és római rabszolgatartó homo sine capite-nak, fejnélküli em-bernek nevezte rabszolgáit. A mai kormány azt sze-retné, ha nem lenne véleményünk, nem lennének gon-dolataink, ha csupa fejnélküli ember szaladgálna az országban. Ezután szociális kérdésekké foglalkozott és sürgös intézkedéseket követelt a hadiövezetek és hadiárak járára.

A beszámolókat mindenütt nagy tözsés fogadta és a községek népe örömetlen bizalmáról és ragas-zkodásáról biztosította Pakots Józsefet.

A pénzügyminiszter

megírnyelte Bólyai dícsőségét és megválasztotta a matematika örökörvényi szabályait. Leszállította a szorzószámot, változtatlanul hagyta a szorzandót és — a szorzót ugyanaz maradt. A „leszállított” szorzó-zám mellett is ugyanazok az adókat, illetékeket és vá-mokot kell fizetni. A gazdasági élet szorzószá-mával ugyanaz történik, mint a konszolidáció szorzó-számaival. Alkandó a tényleges viszonyokhoz alkalmaz-zák, de az eredményben észrevehető különbség nem mutatkozik. A konszolidáció matematikájának hibái mellé most odasorakozik a matematika hibás konszolidálása.

A pénzügyminiszter számítási módja ideig-öráig helyes lehet, de a líba végül mégis meg fogja bo-zulni magát. Mert mindenféle beszorításnak van egy lítkos szorzószáma is s ez az: hogy legyen, aki a miniszter által kiszámított adókat, illetékeket és vá-mokot meg tudja fizetni. Ezt a szorzószámot pedig — sajnos — nem lehet sem nyíltan, sem titokban stabilizálni s egy szóp napon ki fog tűnni, hogy ez az egyetlen szorzószám valóban lecsökkent. A különb-ség az lesz, hogy ezt majd sem itthon, sem — Genf-ben nem lehet újra felmérni.

Hétfőn délután négytől hatig bezárják a kereskedők és iparosok boltjaikat

Vaszonyi Vilmos akciója a forgalmiadórendszer megváltoztatása érdekében

A fővárosi kereskedők és iparosok mozgalmat indítottak a forgalmi adó mai igazságtalanságának kiküszöbölésére. Igen természetes, hogy ebben a kérdésben a Demokrata Párt, mely mindig a kisemberek érdekképviseletének tekintette magát, is felmentle tiltakozás szavát és a maga részéről is erőlyesen állam-számja a kereskedők és iparosok tiltakozását.

Tegnap délután Vaszonyi Vilmos, Fábán Béla és Huska Vilmos felkérésük: Bud János pénzügy-minisztert, hogy a kisemberek panaszait élje tájrájk. Bud miniszter másfélórás tárgyalást folytatott a de-mokraták képviselőikkel és mint a tárgyalás legfonto-sabb eredményét szögezték le azt a miniszteri ígéretet, hogy a forgalmiadó-rendelét rövideisen a parlament 33-as bizottsága elé kerül.

A tárgyalás folyamán Vaszonyi Vilmos rámuta-ított arra, hogy az egyszerűlékos leszállított líre nem elégítheti ki az érdekeket, miután ezek főleg az adókat behajtási módját és az ezzel járó adminis-tráció átszervezését. A bécsi rendszer behozásában lét az egyetlmi megoldást, mely a termelőnél és a vándori hájra be egy ízben az adót. Az előrangú dícsőségekkel cikkeknek ennek a változásnak már rég be kellett volna következnie. Arra kérte a pénz-ügyminisztert, hogy az adókérdést csak akkor vigye a 33-as bizottság elé, ha az

a felhözottakra. Kijelentette, hogy a legtöbb bajt abban látja, hogy

az érdekeltek nem képesek egymással meg-egyezni, a gyáriparosok tiltakoznak a bécsi rendszer ellen,

ennél fogva a pénzügyminisztérium kénytelen a mostani rendszert fenntartani, mert az biztosítja legjob-ban az adó behajtását. A zaklató kérdésekre néve, melyek az adó mai magyarszámjába nyúlnak, kijelentette, hogy ezt maga sem helyesli. Gondos-kodni fog arról, hogy a segéd nélkül dolgozó kis-kereskedők és iparosok ne legyenek kénytelenek könyveket vezetni. A konkrét panaszokat, melyeket Fábán Béla tart eléje, meg fogja vizsgáltatni és ebben a vizsgálatban Fábán Béla képviselő is részt vehet.

Ebben a kérdésben beszélgetést folytatunk Fértes Emillel, a Fővárosi Kereskedők Egyesületé-nek elnökével, aki álláspontját a következőkben szögezte le:

— Igen természetes, hogy a kormánynak könyve-telen leszállításra vonatkozó engedélyt nem elégí-theti ki bennünket. Nem elégít ki elősorban azért, mert mi az adó mostani behajtásával járó kellem-telenségektől akarunk megszabadulni, nem akarjuk, hogy a forgalmiadóellenlők örökösen beletájkál-hassanak könyveinkbe és mindögyünkben egy-egy adószálat lassanak. A vámnál és a termelőnél való lerovás a kormánynak is érdeke, mert a mai rend-szer mellett az illegitim kereskedelem és a kevésbé jóerzésű kereskedők és iparosok élyben részesülnek velünk, komoly kereskedőkkel és iparosokkal szem-ben, mert bizony azok nem veszik valami nagyra ke-molyan az adólerovást és ezzel meg olcsóbb áron adva árulják, tisztességtelen konkurenciát és je-lentékek számszakra. A termelőnél és vámnál való lerovás alól ezzel szemben senki sem bujhat ki.

Végrehajtóbizottságunk állandó permanenciában van és hétfő délután 4 órára nagygyűlést hívtunk össze a Vigadóba, ahol bajainkat fel fogjuk tárni. A nagygyűlés tartama alatt, tehát hétfőn délután négy órától hatig minden üzlet és máhaly szünet lesz, hogy ezzel is tanácslelet adájk szolidaritásulnak és hogy ezzel is kifejezzék adójának azon elhatározásunknak, hogy az immár tarthatatlan helyzet megváltoztatá-sára teljes komolysággal lépünk sorompóba.

előzőleg az érintett érdekképviseletekkel le-tárgyalta és azok kívánásait meghallgatta.

Fábán Béla ismertette ezután konkrét eszékelt annak bizonyítására, milyen tarthatatlan a forgalmi adó mai rendszere. Így a pestvidéki pénzügytagza-tóság, ellentétben a kiadott végrehajtási utasításal, könyvevezetésre kényszeríti a sok helyen nélkül dolgo-zó iparosokat és kereskedőket. A segéd nélkül dolgo-zóknál az atalánydícsőségek a kereskedőktől és ipa-rosoktól és átja a blokkrendszerre akarják őket kényszeríteni. Súlyos sérlemt lét abban is, hogy az adóellenlők az élyezésre alkalmasból egészen dícs-letet, családí és dícsörvényekre vonatkozó kérdéseket intéznek az iparosokhoz és kereskedőkhöz, amikhez semmi közük és ami csak zaklatást jelent számukra.

Huska Vilmos azt tette kifogás tárgyává, hogy a pénzügyi községek mindenütt 20-30-as atalány-emetést javasolnak. Ez lehetetlenül teszi a kisüzle-telének megélhetését. Így lassanként kénytelen lesznek a megélvő tőkejükből fizetni az adót.

Bud János pénzügyminiszter egyenként választól

Votum Minervae

Votum Minervae... A görög hitrege úgy mondja, hogy Pallas Athene istennőszony — a ró-maivalnak: Minerva — elnököt az areiopagos nevű bíróság tárgyalásán, melyen az isteni parancsa aurját meggyilkolt Orestes felett kellett igazságot tenni. Az areiopagos hat tagja bünsőnek mondotta az aurygylkolt, a másik hat a felmentése mellett volt. Ekkor Pallas Athene — Minerva — elnök-aszony szavazatával a felmentés mellett döntött. Hagyomány és jogszokás azóta, hogy ha az elnöki szó kell hogy döntson, és mindie az enyhébb állás-pont mellett dönt.

Hogy ezt miért mondjuk el Csütörtökön este a fővárosi igazolóválasztmány ülést tartott. Tárgyal-tak dr. Sebestyén Jenő III. kerületi közgyűlési pótt-gar mandátumának érvényességéről. A mandátum azért lett vitás, mert dr. Sebestyén Jenő neve nem szerepel a választói névjegyzékben. Az igazoló-választmány Ripka-párti és Wolff-párti tagjai ez alapon azt mondták, hogy a mandátum érvénytelen. Dr. Gál Jenő úgy vélte, hogy a kérdés elbírálásánál nem döntö, benne van-e a névjegyzékben, vagy sem. Ez alapon Bíró Dezso lett indítvány — nem aeri. Hogy mondják ki a mandátumot érvényessé, csak arra, hogy hívják fel dr. Sebestyén Jenőt, igazolják, hogy a választói jogosultság kellek megvannak nála. A szavazásnál a választmány három Wolff-párti és egy Ripka-párti tagja a mandátum megsemmisítése mellett szavazott, a négy ellenzéki Bíró Dezso javaslata mellett szavazott.

Júlión hat a Votum Minervae. Dr. Gál Vilmos volt az elnök. Polgári állására kiriai bír, aki mag-as bírái hivatala gyakorlásában ismeri a joggyar-korlatot. Tudja, hogy például esküszöki tárgyalá-son hat igen, hat nem-szavazattal nem is szavaz az elnök, hanem ideo facto érvényesül az enyhébb fel-fogás, a vadlott felmentése. Ezt tudja dr. Gál Vil-mos és — a mandátum megsemmisítése mellett szavazott. A Votum Minervae... Az megmarad to-vábbra is

ZSOLDOS magántanfolyam
Előszéki közpiskolai magánve-gyűlés, erettégre, vidékieket is
VII, Dohány u. 84 :: Telefon: József 124-47

Budapest felszabadulása az ország jobb jövőjének záloga

Fábián Béla beszámolója

Fábián Béla nemzetgyűlési képviselő vasárnap folytatja beszámolóját *Rakospalotán*, Többször főnyit téneg varta itt a népszerű képviselőt, akit a kerület demokrata pártja nevében dr. Vághy Andrós elnök üdvözölt. Utána Füst Ernő a Kereskedők Egyesülete, Tóth Dező az iparosok, Szabó Béla a piaci árusok, Ottó László a Nyugdíjasok Egyesülete nevében üdvözölték a választók bizalmáról és szeretetéről. Negyedik Szabó Béla, Bibi-Horváth János és Horváth Károly beszéltek még, majd Fázsonyi Vilmosé tolnádsolta a Vezér üdvözlését, akit gyönyörűsége akadályozott a megjelenésben. Ezután Fábián Béla tartotta meg beszámolóját. Rámutatott arra, hogy a fővárosi választók eredménye nemcsak Budapest számára jelent felszabadulást, hanem csak jobb jövő zálogát hozza magában az egész országnak. Foglalkozott azokkal a *retentó adóter-*

hekkel is, melyek a kiscsereket és különösen élesen kélt ki a forgalmi adó ellen.
— Bejelentem — mondotta —, hogy a legcélszerűbb *harcot fogjuk megvívni ez ellen az igazságtalan adó-nyem ellen és követeljük, hogy csak egyszerűen kelljen a forgalmi adót megfizetni, mint Ausztriában.*
A *kisipari hitel* kérdéssel foglalkozott ezután, majd rátért arra a szörnyű lézítésre, melyet a fűvelők elkövetnek. Arra emlékeztette a hallgatóságot, hogy *ezt a kerületet a null nemzetgyűlésen meg Büdoványi László képviselte és így ugyanezen a kerület egyik felelőse lett a demokratá eszmének.*
Fábián Bélát nagy tetszéssel fogadták beszámoló után választói lelkes ünneplésben részesítették. Meleg ünnepelték a rákospalotai Fázsonyi Vilmosé is, valamint a demokrata pártnak a fővárosból átrándult kitünőségét.

Hogyan állították össze a főváros tisztviselői karát?

Csak a pártszempont döntött és a „megbízhatóság”

— A Polgár tudósítójától.

„Hogyan az a tisztviselő volt megbízható, aki értéke a dolgát és erkölcsi szempontból nem volt kifogásolható. A „megbízhatóság” idezőjeles fogalma: az utolsó években lett csak ismertté. És soha még olyan mértékben nem juttattak szerepet a pártszempontoknak, mint a Wolff-féle többség uralkodása alatt. Tömegtömegesen becsatolták el a régi „megbízhatatlan” alkalmazottakat, hogy helyüket olyanokkal töltsék be, akik — az ő szempontjukból — alkalmasaknak látszottak arra, hogy minden intenciójukat hűségesen érvényre juttassák. Legutóbb személyeket küldtünk a tisztviselők „felelős listájából”, most lássuk: kiket tekintett „megbízhatónak” az a bizottság, mely a szelektált elvégezte.

A fővárosi tanács rekonstrukciójáról szól a következő *eredeti* adata:

„A székfőváros tanácsának 20 tagja van. 1 polgármester, 3 alpolgármester, 16 tanácsnok (ebből 2 műszaki képzettségű) — így okolta ki az elaborátum azokat, akiknek hatáskörébe a jelölés, vagy helyesebben: *kijelölés* tartozott. Ezután így folytatta:

Kiket lehet nyugdíjazni és kik a zsidók?

„A jelenlegi tanács tagjai közül teljes szolgálati idejét (35 év) betöltötte és így nyugdíjazandó: dr. Bódy György alpolgármester, Pipercovits Béla, Bényi Dező, Buzay Károly és Krátky József (műszaki) tanácsnokok.

Zsidók: dr. Déri Ferenc alpolgármester, dr. Vitéz Emil és dr. Kemény Géza tanácsnokok.

Helyformán nyole hely írszedem meg,

hogy lesz-e további írszedés, vagy sem, az a Keresztény Községi Párt döntésétől és a folyamatban levő igazoló eljárás eredményétől függ.

Ebben a tekintetben dr. Wildner Ödön, dr. Csopár József, dr. Berzel Jenő, Stankovits Szilárd és dr. Városvy Gyula tanácsnokok felett kell dönteni.”

Kik a megbízhatók?

„Keresztény szempontból megbízhatók és kom-

bizhatóbbá lehetnek a következő nevek: Fokusházy Lajos alpolgármester, Fock Ede (műszaki) tanácsnok, dr. Buzáth János, Marber Aladár, Bukovszky Viktor, dr. Sallay Árpád, Edes Endre hely. tanácsnok, Németh Béla, dr. Luag Géza, Vajna Ede, dr. Lobmayer Jenő, Lieber Endre, Borcsényi Ferenc, Till Antal, dr. Tatár Béla, Gallina Frigyes főjegyző, dr. Pappert Győző, Karányi Emil Elemér, dr. Bussáky Rezső, Schára Béla jegyző. *Műszakiak:* Barcsen Gyula, Keressey Adorján, Valtányi József, Pokomandy István, Kovács Béla, Gecse Jenő.”

Ez a névsor korrekcióját is tartalmaz. Eredetileg rajta volt Purbél Győző és Muzsikó István neve is, utóbb ezeket áthúzták. Muzsikó — mert zsidó felesége van — rákerült a proszkrálták listájára. Purbél végül is sem a megbízhatók, sem a megbízhatatlanok jegyzékén nem szerepelt. Karányi Emil Elemér nevet utólag írták be. Hét név

ala van húzva a névsorban, ennek az értelmét később megtudjuk.

Megkövetelték, hogy a tisztviselő párttag legyen

„Külső emberek bevonása rendkívül szerencsés lenne a fővárosi tisztviselői karra, elv alkalmas emberrel rendelkezik — írja az elaborátum, az eredeti fogalmazás így szól: „veszedelem precedens lenne” — és az egész tisztviselői karban igen nagy elkedvetlenedést szült, mert a nehéz megélhetési viszonyok mellett az előlépés lehetőségét is elvárná. Amennyiben a polgármester személye a régi tanácsostok közül kerülne ki.

akik tudvalevőleg mindaddig tartózkodtak a Ker. Pártba való belépéstől.

„Így a keresztény irány biztosítása érdekében két alpolgármestert azok közül a tisztviselők közül kellene, akik a Ker. Pártnak tagjai és kezdetlől fogva tevékeny munkáit. A párttagok az áthúzózták.”

„Így szót az elaborátum, melyet azért küldünk le, hogy ezzel pozitív formában is rávilágítsunk arra a *retentés* tervre, melyet a *várososi többség a tisztviselőkkel szemben kifejtett*. Ez az elterjesztés megvilágítja, hogyan tartották számon, hogy kik léptek be a pártba és kik működtek a pártban kezdetlől fogva. Rávilágít arra is, hogy

a tisztviselőktől megkövetelték, hogy párttagok legyenek és politikai tekintetben nyíltan színt valljanak.

Ez azután érthetővé teszi a fővárosi közigazgatásnak sok bíráját, mert a lekövetés és *terror alatt tartott tisztviselők állása és existenciája attól függött, hogy mennyiben vették magukat alá a pártiktatár-nak.*

Mi azt hisszük, hogy a független gondolkozó tisztviselők nem nagyon jól érezték magukat a diktatúrának ebben a légrétegében és a fővárosi közönséggel együtt örövendek rajta, hogy a pártbá-lyok lehullottak a budapesti városházáról.

Önérzetes demokrata, csak demokratánál vásárol.

A Polgár előzetési nyugtája minden önérzetes demokratának az igazoló-jegye.

KÖNNYEN HAJT ÉS BIZTOSAN GYOGYIT A MIRAVIZ

3 féle víz! Egyetlen egy

próba és az eredmények megletők

Központi iroda: MIRA RT. BUDAPEST V. HOLD UCCA I. TELEFON: 147-03

Az új törvényhatósági bizottság fele három év múlva új választás alá esik

Az igazoló választmány kirosolta a közgyűlés választott tagjai közül azokat — ötven százalékot —, akiknek mandátuma három esztendő után lejár. Kicsenk három esztendő múlva a demokratikus ellenzéki blokkból a következők:

- I. választókerület: Kéthly Anna, Kabakovics József.
- II. választókerület: Bócs Vilmos.
- III. választókerület: Katona Sámuel.
- IV. választókerület: Harer Ferenc, Németh János.
- V. választókerület: Fűrészváry Miklós, Büchler József.
- VI. választókerület: Vértés Emil, Posta Sándor dr., Kertész Miklós.
- VII. választókerület: Nagy Andor, Wildner Ödön.
- VIII. választókerület: Bócs József, Györky Rudolf, Zala Zsigmond, Gál Jenő dr.
- IX. választókerület: Hoffmann Mihály, Kovács Ernő dr., Fázsonyi Vilmos, Csallag Ferenc.
- X. választókerület: Balász Alfréd, Körmeny Gyula, Deutsch Jenő, Bródy Ernő.
- XI. választókerület: Stern Sacréen, Kakuja János, Farkas János.
- XII. választókerület: Nagy Vince, Weisz Lipót, Horváth Pál.
- XIII. választókerület: Steinherz Simon, Gaidaska Marcell, Ehrlich G. Gusztáv, Ledermann Mór.
- XIV. választókerület: Szentirmay Imréné, Elek Hugó, Gál Benő, Déri Ferenc dr.
- XV. választókerület: Klar Zoltán, Propper Sándor, Luag Lajos.
- XVI. választókerület: Geber Antal, Pánczák János, Lécsy Sándor.
- XVII. választókerület: Vörös János, Vitéz Aladár.
- XVIII. választókerület: Horovitz Gábor, Poldi Gyula, Weiler Ernő.
- XIX. választókerület: Póhonyi Dezső, Györki Imre.
- XX. választókerület: Révész Zsigmond, Sternbásky Lipót.
- XXI. választókerület: Sávólt János, Révész Mihály dr., Schaefer Márton.
- XXII. választókerület: Lofinák Jenő, Halter Károly, Farkas Zoltán dr.

A közigazgatási bizottság

Wolffék által feltes bizottság volt. Összeállt egy-egy negyedestendőben s akkor Purbél Győző tanácsnok — akkor még a közigazgatási ügyosztály vezetője —, mint elnök megvitatta az ülést, bejelentette, hogy Fokusházy Lajos alpolgármester egyik elfoglaltsága miatt — mindig egyéb elfoglaltsága volt — nem jelenhet meg az üléseken, de üdvözlő a bizottság tagjait, utána Purbél Győző tanácsnok behatárolt egy többekévébe hosszú felvételre, tájékoztatta a bizottságot a legutóbbi ülés óta, tehát a felfolyt negyed vagy fél-estendőben felmerült közigazgatási ügyekről, aztán rendszeren kapott egyhangú közönetet a bizottságtól szakcszerű és kimerítő jelentésért — mag vagy is volt az ülésnek. Szinte csak azért állt egybe, hogy Purbél prelegálhasson és közönetet kaphasson. Fokusházy Lajos alpolgármester, a bizottságnak hivatalból volt elnöke, egyelőre csak a jelentés meg a bizottság ülésen, amivel egy körülbelül adva van, milyen jelentésnek tartotta a bizottság ülését, a bizottság egész ténykedését.

Az ő megítélése volt a helyes. Az a bizottság, csakugyan részleggel ilyen megítélésre. Most egy kicsit másként lesz majd. Az ipari és kereskedelmi ügyek megtárgyalása, felkutatása ennek a bizottságnak a feladata s most ott látjuk a bizottság tagjai közt dr. Balkányi Kálmánt, a kereskedelem érdekeinek nagyserző szónokját, ott látjuk Vitéz Emil és a közigazgatási ügyosztály valamikori vezetőjét, Vértés Emil, a kereskedők harcos vezérét, Gaidusok Marcell, Halter Károlyt, dr. Hegedűs Józsefet, Holzer Sándort, megannyi kiváló ismerőjét a magyar és speciálisan a budapesti kereskedelmi és általában közigazgatási életnek. Prelekiók ebben a bizottságban most aligha lesznek — Purbél tanácsnok különben is átért a közoktatásügyre — de lesz alkotás, termékek munkája, lesz a budapesti kereskedelem és ipar istápolása, amire bizony igen nagy szükség van.

A politikában a békének egészen más generációs vannak, mint a harcoknak. A békében olyan pártcsoporthoz tartoznak, akiket a háborúban egyáltalán nem láttunk: harcolni a legutolsó hátkötőben is tud, de békét költi: — az az igazi feladat! Mi csak harcoltunk, de a békét — ha rákerült a sor — mások fogják megkötöni.

Nagyon elterjedt politikai tétel, hogy nem az a harcok hívatottak a vezetésre, akik puskaport szagoltak, a harci portól, vértől, izüdtől megcsókoltak, hanem az elöltek, akik nyugodtan megvárják, hogy merrefelé billen a mérleg serpenyője és azután — hajlandók mindig a győzelmet finanszírozni.

LATTÁ! Nyakendőm, ingem, gallérem és harisnyám, kesztyűm 7 hecht áruvártárály, Utóli ut 15 (Kálmán téri)

Mit várunk az új városi rezsimtől?

A főváros új törvényhatósági bizottságának tagjai — kiki a saját foglalkozási ágának viszonyai között — így látják a jövőt és ezeket várják az új érából:

III.

„Mit remélnék a kereskedők?”

Irta: Dr. Balkányi Kálmán, az OMKE igazgatója

Az új törvényhatósági bizottságtól a kereskedelem elsősorban azt várja, hogy végre legyen szakítson azokkal a tanokkal, melyeknek a régi közgyűlési teremben Kossalka János és Wolff Károly voltak a hangzóitói. Kereskedő és kereskedő közt nem lehet, nem szabad a főváros területén különbséget tenni. Minden tisztességes magyar ember, aki a kereskedői pályára lépett, joggal számíthat a fővárosi hatóságok teljes és egyforma támogatására. Ennek elsősorban a fővárosi szállítókinnal kell érvényesülni. Lehetetlen állapot, hogy a város adófizető polgárait a fővárosi adminisztráció alárendelt közegei lábbal tapodják csak azért, mert nem teszik az illeto szabályok közegeit, annak a kereskedőnek vagy iparosnak a számára vagy hirtelkezése.

A másik, amit gondol val a kereskedelem a főváros új törvényhatósági bizottságától, az hogy más hatóságokkal, különösen az állami hatóságokkal megvédelmezzék existenciális érdekeit. Célzik itt elsősorban azokra az állami adóvezetésekre, amelyek különbséget szólnak nehezékek éppen a kereskedelemben. A forgalmi adó talán éppen azért annyira becsült kedvence a régi hatalomnak, mert ezeket végső elem-

zésben a kereskedelem lehet behajtani. A múltban a főváros semmit sem tett ez ellen, jóleső nyugalmat nézte, hogy sanyargatják a városi lakosságot és benne elsősorban a kereskedőket. Egy szava se volt ez ellen, hiszen maga is részesedett a forgalmi adó jövedelméből.

Ez a jövőben nem lehet így. Hálába emeli fel a kormány a forgalmi adó részarányát a főváros javára. Az új törvényhatósági bizottságtól várja a kereskedelem, hogy ezt a közvesztélesen káros, pusztító rendszert a főváros új törvényhatósági bizottsága nem fogja a régi egykedvűséggel tovább nézni.

Mit kíván a IV. ügyvédi kar?

Irta: Dr. Keöncsek Boldizsár ügyvéd, nyug. h. írói ügyész

Az ügyvédi kar a városi új rezsimtől elsősorban a jognak, a törvényes jogrendnek teljes helyreállítását várja. Kívánjuk, hogy a törvények és a törvényes jogszabályok teljes mértékben érvényesüljenek. All ez főleg a státuszjogokra, főleg ezekben várjuk el, hogy a tanács is, a közgyűlés és annak bizottságai is alkalmazkodik ezeket a jogszabályokat a alkalmazza ezeket főleg a jogügyi bizottság ügykörébe eső ügyekben, amilyen a település, a honosság stb., melyeket bizony eddig bizonyos egyoldalúsággal kezeltek. Ezeket a kérdéseket kell tehát ezután a legnagyobb pártatlansággal, a jogérvényes szabályok szerint intézni s ezzel a jogrend teljességét helyreállítani.

„Franck“

Ezt a szócskát mindig hozzá kell fűznie akkor, amikor Ön a valódi Franck kávépótlékot kívánja...

Miért?...Hogy mást ne kapjon!

Úgyeigen bevásárlásainál gyári védjegyünkre a „kávédarálóra“

ban színdarab formájában fektette le. Igen jelentős helyet foglal el a fővárosi sportéletben is, de orvosi hivatásának gyakorlati oldalán is a legelőzők sorába tartozik, a testgyógyászati terén intézte országszerte ismert. Régi elvéhez hűen, ma is a függetlenség és az asz politika táborába tartozik és mint ennek a pártnak tagja, onnantól kezdve a városi választások idején az ellenzéki szíveségekhez. Középszerűségi és nevelési kérdésekben sok, értékes útmutatást fog kapni tőle a főváros új vezetése.

Lázár Miklós

a magyar szurnalizistika egyik legelőzőbb és legszínesebb tollforgatója. Egyformán finom meglátása iró, akinek az élet „variáció“ számarra tiszta és éles szemé van, egyformán bátor harcos, akinek éles a pengeje, ha vágni kell vele, de aki mindig igazságos és tiszta fegyverekkel küzd. Lázár Miklós a naplón felelősként nőtt nagyra, bővebb ideig iradalmi revüt szerkesztett, majd megteremtette a magyar szurnalizistákban az első hűfői „nagy lapot“. Az ő hűfői újságja nem a munkaszüneti nap hiányait pótló, hanem önálló életet él, önálló hangon ír és önállóan szánottól szervelem. Lázár Miklós a legutóbbi képviselőválasztáson kisebbségben maradt bíró Maillet Nándorral szemben s a közélet fórumán mint a demokratia párt tagja, a fővárosi törvényhatóságban fogja először felelősködni a toltat a várospolitikai küzdelemmel.

Dr. Klár Zoltán

Orvos. A neve a nyilvánosság előtt csak a legutóbbi időkben titot fel. Felitott úgy, mint aki elszántan viszi a bőrt a vásárra az elnyomott, a megléptető igazságot. A közönség egy része tán csak a különböző lovagias ügyekben való szereplést látta, a melyekben nézők, a jobban figyelők egyebet, többet látnak: az igazságot, az elnyomott jogért sikraszálló, a sötétség és jogtalanság ellen küzdő harcost. Így is, úgy is szeretettel fogadta őt a sötétségnek minden ellensége s ma dr. Klár Zoltán népszerű még azok előtt is, akik tán soha látnak. Ez a népszerűség elhozta őt a közgyűlési terebe s bizonyos, hogy ha ide, ha közgyűlési tagságára vállalkozott, úgy érezték, hogy akad itt még az ő számára is tenivaló.

Dr. Elek Hugó

Ügyvéd és lapszerkesztő. Az Erzsébetvárosi szabadelvi politikának egyik szereplője. Már édes-anya is évtizedekig egyik szereplője volt az Erzsébetvárosi Kőr felszabadító életében és a fővárosi törvényhatóságban. Elek Hugó dr. a legismertebb szabadelviségek legelőzőbbek nőtt fel és otthonából hozta magával a kibenségek a magyar hagyományok értékeit védelméért. Mint fiatal ember, ezt a politikát már másoképpen látja és értelmezi, mint a megelőző — igen tiszteltrendelő — nemzedék. Az előző generáció saját személyében is a felszabadító társadalmi osztályokhoz tartozott a ezért követelésül a szabadelviségek kérdésében még feltehető és szerények voltak. Elek Hugó dr. már egy szabad polgárság és szabad Budapest nevelője és a törvényhatóságban ennek a régi nagyvárosnak a feltámasztásán és a modern Budapest kiépítésén fog munkálkodni.

Angyalfi Sándor

Aself mode man típus és ha valaminek joggal lehet büszke Angyalfi Sándor, azt kétségkívül senki sem vitathatja el tőle, hogy tényleg a saját erejéből küzdött fel magát egyszerű kisiparosként gyáriigazgatóvá. A sors nem tette könnyűvé Angyalfi Sándor számára ennek a magaslataknak előretét, kemény, küzdelmes élet áll mögötte, amikor révbe jutva, polgármesternek elismerő bizalma beküldötté a törvényhatósági bizottságba. A demokratia eszmének régi harcosai, egyik megalapítója és oszlopa a Ferencvárosi Demokratia Pártnak is, melynek társelnöke.

Hová juttatták Wolffék Budapestet?

XII.

„Elvégre a munkácsiak zsidók...”

Hogy hová juttatták Wolffék Budapestet, egy példával illusztráljuk.

K. I. budapesti lakos harminc éve lakik a fővárosban, de Munkácson született. Trianon elvette tőle Munkácsot s így K. I. annakidején jelentkezt a főváros illetőségű ügyosztályában, hogy optálni akar. Azt monadták neki, nem kell, ő magyar állampolgár és budapesti illetőségű anélkül is. K. I.-nek most illetőségét bizonyítványt kellene igazolnia, elment tehát ismételten az ügyosztályba azzal, hogy adjanak neki illetőségét bizonyítványt. Kértek tőle az írást. Elhőzött előzőtöbbségek között egy szállóhelyéről származó illetőségét bizonyítványt. Erre az ez ügyben eljáró tisztviselő ezt mondta neki: — Nem fogadom el. Munkácson nagyon könnyen szerették llyesmit, elvégre a munkácsiak zsidók...

A többi ugy-e nem fontos. Wolffék a maguk illetőségi ügyekben vallott és követelt politikájukkal lme elérték, hogy Budapest székesfővárosi hatóságán egyszerűen lezsidózik egy egész várost és ez alapján csakonak mondia és onnan eredő bizonyítványt ab ovo hamisnak.

Az illetőségi ügyosztályának Santa Dénes, Csilléry sógora volt a vezetője. Akkor értették is az ílyesmit. Ande ma az ügyosztály élén Bukovszky tanácsnok áll s róla mégis mást szeretnénk gondolni. Hogy az ügyosztálynak ki nem eszerült tisztviselői még mindig Wolff-Csilléry-Santa szemelében dolgoznak, azt csak úgy tartjuk lehetnek, hogy nem tudják, hogy más idők és más emberek vannak.

Ere talán jó lesz őket kioktatni.

Kik képviselik a főváros népét a városi rezsimek?

A Walf-rezsime bukásának a főváros törvényhatósági bizottságába választott polgárokat folytatód. Így itt mutatjuk be olvasóinknak:

Sümei Vilmos

Függetlenségi politikus volt, a határszéli székelyek követője. S a határszéli székelyek mindig újra meg újra megválasztották, mert látták, hogy híven, becsületesen képviseli őket s mert munkás tagja volt az ország tanácsának. Mostanában egyéb érvényesült az ország tanácsában, a székelyek is túlerültek a magyar székere szabott szegény határaink. Sümei Vilmos azonban dolgozni akar tovább is, a haza függetlenségéért, egy szebb, boldogabb jövőért. Így került a törvényhatósági bizottságba, így került a demokratia táborba. Ő tudja, érzé, hogy a függetlenségért esznie lényegre csak a nép uralmát jelentheti, a demokráciát s aki Kossuth Lajos ideálját szolgálta mindig s akarja ezán is szolgálni, a demokratia táborban a helye. A mult közgyűlésen is a ott t a kötelességet teljesítő harcos volt akkor is. Most könnyebb lesz dolga, mert most a harc munkát jelent s azt ő mindig szerette.

Dr. Baross János

Pártunkívül ellenzéki képviselő. Az irredenta mozgalom egyik legelőzőbb harcosa, irredenta tagja a nemzetgyűlésnek, akik kimondottan irredenta programmal választották meg. A legutóbbi időkben súlyos támadások központjába került bizonyos oldalról abból az alkalomból, hogy a román konferencián szót emelt a trianoni béke igazságtalanságai ellen. Ekkor tüntet, hogy a magyar delegáció vezetője, Hoyos Miksa gróf, a kisanánt felháborodásának lecsillapítására kijelentette, hogy Baross csak a maga nevében beszélt, de nem a delegáció megbízásából. Baross

ellenzéki társai azután Romából való visszatérése után lelkes ünnepségekben résztettek gerinces magatartásért. Beszédében a magyar értekek pusztulásával foglalkozik és ezeknek az értékeknek pusztulását akarta megakadályozni akkor is, amikor a fővárosi választások alkalmával a demokratikus ellenzéki szövetséghez csatlakozva szembeszállt a wolff uralommal. Széles ferrumment atléto tudása fontos értéke lesz az új közgyűlésnek.

Lisszauer Emil

Bárczy István lemondásával a IV. választókerület listáján új emberként került be a törvényhatóságba. A demokratia part legelőzőbb bizottsági tagja a Lukács-fürdő igazgatói állását tölti be s így fontos szerep van na a közgyűlés munkájában. Budapest közegészségügyének, de idegenforgalmának is egyik leghatalmasabb tényezője, sok kiváló hatású gyógyforrása és a háború a főváros ottban a fejlődésben is megakasztotta, hogy világhírfürdővé váljék. A tranzit kereskedelem mellett talán ez a legfontosabb adottsága fővárosunknak, melyet már a törökök is kellemes felismeretek és méltányoltak. Budapest törvényhatósága valóban eszma ismerője kinaradt volna bele, kérdésnek olyan alapos ismerője kinaradt volna bele, mint éppen Lisszauer Emil, akinek gazdag tapasztalataival és kitűnő szakértelmével sok agitáció és kérdéseknek nagy szeretete párosul. A főváros közegészségügyi bizottságában a budapesti gyógyfürők kiépítését és a fürdőélet fellendítését várja a fővárosi közönsége Lisszauer Emilől.

Dr. Melha Rmand

Régi függetlenségi politikus. Valamikor diákvezér, a diákság reformmozgalmainak egyik oszlopa, aki elvett nagy sikert megért könyvében, a „Tibor“.

KÖZGAZDASÁG

Vámhitel a textilkészítő gyáraknak

Fiatl textilekészítő iparunk támogatására rendkívül fontos kincseket kedvezmény léptet elbe, amelynek jelentőségét fokozza az a körülmény, hogy közve a kikészítő kereskedőknek javára is szól. A vonatkozó rendelkezés a pénzügyi és kereskedelmi minisztérium, valamint a vámigazgatóság amiktékének eredménye s a pénzügyminisztériumnak a vámigazgatóságok intézet 36.523.1925. XII. sz. leírataiban nyert szöveghez. Minthogy a léptet semmiféle, a közönség számára hozzáférhető közlönyben még nem jelent, holott a gyárosok és kereskedők széles rétegének existenciáját érdekébe vág, az alábbiakban ismertetem és magyarázom.

Tessékeltésű (kékfestő, fehérítő, stb) gyárak folyamatosan behűlt kikészítési előjegyzési eljárás engedélyezése iránt. Ezen eljárás keretében előjegyzésre vett árak — átérve a kikészítő áru exportálására kötelezett behozatali kikészítési előjegyzési eljárásról —, a behűlt számára vámmentes. Minden a nyersárakat terhelő kizárólagos (vám, vámkezelési illeték, forgalmi adó) a kincstár jövőreki szempontból megbízható cégek számára hitellel feloldozásig, de legfeljebb a betárolásról számított nyegedik hó végéig. Fontosabb: a hitellelési kedvezmény időtartama egy év; tárgya a kérvényben megjelölt nyersárnumenyiség; a kizárólagos leszámlálásnak határideje pedig négy-négy hó, illetve a mindenkori kikészítés. — Összességében a gyári vámhitel az a kereskedelmi vámhitellel, három kardinalis pontban lényegesen kedvezőbb feltétellel emenni. Az első az említett négyhavi leszámlási határidő, amely a kereskedelmi vámhitellel három

havi. A második a havi egyezretek kamatát, szemben a kereskedelmi vámhitel havi egyezretekkel. A harmadik a kizárólagos biztosítás, amelyhez clezendő a gyár önkéssége (kététele nyilatkozat és blankóváltó), míg a kereskedelmi vámhitel esetében kétszeres ingatlanfedezet, vagy bankgarancia elengedhetetlen feltétel; az önkésség biztosítékának elfogadása iránti kérelmek felett minden esetben maga a pénzügyminisztérium dönt. Az engedélyt nyert gyárnak jogában áll a kikészítési előjegyzési eljárásban felvenni oly árakat is, amelyek nem magának a gyárnak, hanem valamely behűlt kikészítő cégnek tulajdonjól kénézik és ezek nevére érkeztek. Ezen hánnyakban feldolgozott nyersárak vánkéssége a cég részére leendő kiszámlálás alkalmával történik, illetve legkésőbb felvételükkel számított négy hónap elmulásával. Ezenedig vagy készpénzben, vagy az illető cég vámhitelle terhére történő elszámolás, vagy az illető cég előjegyzési raktárába való betárolás által, amely utóbbi esetben az idevonatkozó fennálló általános szabályok irányadók.

Fenti adatok egybevetéséből megállapítható, hogy ez egy évi időtartamú, négyhavi leszámlálási, havi egy ezretek kamattal, önkésséggel biztosított vámhitel; minden létező hitellek legkedvezőbbje. Ezért is a gyakorlati kereskedelmi jogász feladta, hogy a létezőkkel közönség igényeit roánnyítsa. Mert csak a széles gyáros- és kereskedőréteg képesítésével válik az izolált anketek rendelkezése termelőrejei tényezővé.

Dr. Kerpel Jenő.

Kereskedők és iparosok védelmi harcra a háztulajdonosok ellen. A háztulajdonosok az üzlethez és műhelyek berékes emelése, illetve szabad forgalmának visszállítása érdekében indított mozgalom tárgyában az *Országos Kereskedő és Iparos Szövetség* látogatott értekezletet tartott, melyen *Ledermann Mór* első bejelentette, hogy *Vásznai Vilmos* az kereskedők és iparosok érdekeinek megvédése céljából kimerítő tárgyalást folytatott, melynek folyamán *Vásznai* az ügyet teljesen magáévá tette s kijelentette, hogy amennyiben a kormány jelenlegi álláspontjának feloldásával háttérbe lépne a háztulajdonosok jogaitlan követeléseinek teljesítésére, az ellenmozgalom szervezését a nemzetgyűlésre és a fővárosi közgyűlésre személyesen fogja irányítani. Az értekezlet a bejelentést megnyugvással vette tudomásul, s a népjóléti miniszterhez benyújtandó memorandum készítése után határozottan kimondta, hogy felülül *vagyonkodik a szociális kasszákhoz* is, mert a berékes aranykorában való megállapítását maguk a háztulajdonosok követelték, s az ebből származó előnyöket hosszú ideig minden elvetését nélkül elvették.

A valorizációs törvényjavaslat csak összel kerül a parlament elé. A gazdasági élet már régóta sürgeti a valorizációs kérdések törvényes rendezését, miután — többek között — az újrendszert, felértékelte mérlegel elkészítése elé szánle jogszabályok akadályokat gördít az a körülmény, hogy még mindig nincs biztos kiindulási pont a különféle kötvények, záloglevelek stb. mérlegésére értékelés tekintetében. Nem akarunk ezáltal rámutatni a nyugdíj- és életbiztosítási ügyek végleges rendezésének halasztatlan sürgőségére és fontosságára, melyek törvényes rendezése az ország gazdasági szánoldásának egyik legkardalatosabb része. Mint értesülünk, a valorizációs javaslat újabb átdegozása az igazságügyminisztérium kollégiumos osztályában már elkészült s a napokban eljutott már a pénzügyminisztériumba is. Itt a tervezet hosszabb tanulmány tárgyává fogják tenni, úgyhogy csak később kerülhet a parlament plénuma elé.

Az idei hortemű a tavalyinak csaknem négyeszerese lesz. A legutóbbi beérkezett jelentések szerint a hortemű vidékeken az idei termést átlagosan holdanként 30 hektóliterre becsülik, ami körülbelül a négyeszerese a tavalyi átlagnak.

Bankdirektorok a Bálisán. Az Egyesült Fővárosi Takarékpénztár revizióját most vezéli a Pénzügyi Kézpont s ennek során az intézet jelentős kölcsönhöz fog jutni. Emellett érdemes, hogy a revizióval kapcsolatban az intézet igazgatójának nagy tárgya minden valószínűség szerint ki fog valni az intézet kötelekeiből.

Az Angol-Magyar Bank közgyűlése. Az *Angol-Magyar Bank*nek *Krausz Simon* elnöklésével minap tartott közgyűlése elhatározta, hogy az intézet a kimentatott 9.556.295.006 forintnyi tiszta nyereségből az 1924. évi osztalékjelvényt részvényként 2000 koronával váltja be július 1-től kezdve. *Krausz Simon* elnök már előzetesen nyilvánosságra hozott lemondásának tudomásulvétele az *előző közgyűlésnek egyhangú szeretettelgyúntulása közepette történt.* A közgyűlés az igazgatóság új tagjait megválasztotta *Andrássy Géza* gróf v. b. I. barótsz. *Fléissig Sándor*, a tisztelet alelnöké. *Károly Imre* grófot, *Lord Wentont* és *White Herbert Artúr* az ország Marcou-lársaság ügyvezető-alelnökéit. A közgyűlést kö-

vető igazgatóságok illes *Károlyi Imre* grófot az igazgatóság elnökévé, *White Herbert Artúr* társelnökévé, *Lukács László* ny. miniszterelnököt és *Fléissig Sándort* alelnökké, utóbbi egyezretekkel ügyvezető-alelnökké választotta meg.

A Magyar Királyi Folyam- és Tengorhajozási Részvénytársaság 1925 június 30-án tartotta XXX. éves évi közgyűlést *Popovics Sándor* belső titkos tanácsos ur elnöklése alatt és dr. *Péteri Odón* miniszteri biztos ir. jelenlétében. A közgyűlés helyesléssel vette tudomásul az évi jelentést s az 5.537.020.355 K-t kitevő nyereségből az 1924. évi osztalékot 8500 K összegben állapította meg, mely július 1-től kerül kiutazásra. A közgyűlés továbbá megadta az igazgatóságnak és a felügyelőbizottságnak a felmentvényt és megválasztotta az igazgatóságba új tagokul *Sr. Frederik W. Lewis*, *Ernest Henry Murray* és dr. *Sclavovszky Tibor* urakat. Az igazgatóság a közgyűlést követő alakuló ülésen a társaság elnökévé *Popovics Sándor* belső titkos tanácsos urat, a társaság alelnökévé pedig *Horváth Elemér* miniszteri tanácsos és *Végh Károly* udvari tanácsos urakat választotta meg.

Az első budapesti demokrata kör 1868-ban

Milyen boldog idők voltak azok, amikor a felvilágosodás, haladás, szabadselvűség és szabadsággért való rajongás nagyserző korszakában egész tömegek akadnak, amelyek nem tartották eléggé felvilágosodottnak, liberálisnak és demokratának sem a *Deák Ferencet*, *Éltető Józsefet* bárókat, *Horváth Boldizsár*okat, sem a balközép *Tisza Kálmánjait*, *Jakai Móráit*, *Csernatótlait* és *Gheycy Kálmánjait*. Amikor a nemzeti újjászületés 1868-ban bevezette a magyar jogegyenlőség és szabadselvűség legvirulósabb és legboldogabb korszakát. Ezekben az időkben, amikor az emberek egymásra hiteltartak liberálisban és demokratában, *alapították meg a Kossuth-demokrácia legelsőbb formájúak a budapesti Demokrata Kör*t.

A Redoni épületben találkoztak — a Demokrata Kör kedves, szép, őszönás helyiségében — azok, akik dogmanak tekintették a kossuthi programot és akik az egyenlőség, jogkiterjesztés és demokrácia terén gyorsabb tempót akartak diktálni a Deák-párttal és az ultraszabadelvű balközéppel is. Ez a *redontuceni demokrata kör volt hát a mai demokrata körök őse.* *Madarász József* alapította ezt (amikor *Vásznai* megszervezte a lerészáros demokrata kör, meg is jelent azon az akkor már nyolcvanöt túl ballagó, tihetetlen negyvennyolcas Magyar és büszkén vallotta az ő szírepéit). E demokrata kör elnöke *Vidasz János* volt; alelnöké *Schmidt Antal* és *Heszelnann József*; titkárja *Mátyás Izidor*; jegyzője *Aldor Imre*. *Vajda János* és *Bácsi József*; pénztárnoka *Horváth Gáspár* és ügyésze *Somogyi Pál*.

Érdekes, szép névsor. *Vidasz* akkor volt népszerűsége delelője: egyszerű kézműveseslálet gyermeke, 1848-ban a márciusi hán egyike, majd vitéz huszárszázados és hosszú ideig földművelő emigráns. *Gépyáros*, aki megálapítja a *Schlick* és *Reák*-gyárakat, a budapesti iparosok és kereskedők vezetője, *Józsefvárosi képviselő* és a negyvennyolcas honvédek elnöke. *Ő a főváros első Váznaija*, aki megszervezi a fővárosi polgárságot és felveszi a fővárosban a harcot az

akkor kezdődő klikk-uralommal szemben. Hogy a polgárságok politikailag függetleníthesse a kormány kezében lévő bankoktól, később maga alapít bankot. A nagy krachkor azonban a fővárosi klikkek a kormány támogatásával ráternek, esőbbé kergetik bankját is, gyárait is. *Onyegitós* lesz és halála után vált nyilvánvalóvá, hogy emberszáradt áldozata, mert neki is, bankjának is több a vagyana, mint a passzív.

Leghűbb munkatársa *Vidasznak Aldor Imre*, ez a művelé, lelkes hírlírója, akiről írta *Jókai* — *Aldortai Imre*nek nevezte őt — egyik legszebb regényét, az „*Enyém, tiéd övöd*”. Ide jár fel naponként köri jegyzőtársa, *Vajda János*, a legnagyobb magyar költőtehetségek egyike, aki akkor még nem világgyűlölő, „a nagy mozogva”.

Naponként itt kártyáznak *Szilágyi Virgil* (az akkori idő kedves, jóhómóru *Beudek* János), *Berzenczy Csiky*, a tihetetlen kuruc *Rakóczy János* (Kossuth Lajos utolsó tihoni titkára), de bár nem tartoznak ide, vendégek *Nagy Pál* és *Pulszky Ferenc* is. *Ezres* újságíró-gárda alakul ki a körben, amelyek központjai: *Böszörményi Sándor*, *Mészáros Károly*, *Ormány Bertalan* (a Pecsiovics naptár szerkesztője), a fiatal *Tolty István* (aki „1848” címen lapot szerkeszt az „ultramagyar vezedelem” címen), az öreg *Tancsics Mihály*, aki hogy munkásharcolt elvontak elhessen, „lemondott a reggeli és délutáni kávézásról, ebéd utáni boroskajáról s még a szivarról is”.

A Demokrata első vidéki kiruccanása *Juttatja Pécsot* mandátumhoz, *Irányi Dánielt*, aminek sikerén annyira felbuzdulnak, hogy egy-másután látogatnak le Keeskenétre, *Hódmezővásárhelyre*, *Szentotere*, *Karagza* demokrata körök alkalmi. Különösen érdekes a keeskenéti demokrata kör, melynek elnöke *Horváth György*, alelnöké *Asztalos*, *Fehér Péter* s vezetői *Molnár László*, *Kálincskó* és *Csörgei*.

Ők támogatják az első nagy demokratait, *Szemerey Bertalan*, a 19-iki miniszterelnök, aki a budai emlyegnyitázeben verdegők szörnyű szenvedéseket kült és nagy nyolhorán.

1868 elején ittól a „budapesti sajtóközültségek *Részvételét*”, korra egyik leglátványos, legpuritánabb és legfelvilágosodottabb szervezetét, s a Demokrata Újság szerkesztőjét, nagyköllel képviselőt és a Demokrata kör legnépszerűbb tagját egyévi foglaltsáza és 2000 forint pénzbeli tetszésre, mert közrendta lapjában Kossuth Lajos egyik levelet.

Felágra a demokrata kör, tüntetőt rendez. *Böszörményi* mellett és egy napon összegyűjt s pénzbeli tetszésre 1960 forintot. A keeskenéti, hódmezővásárhelyi, szentesi, félegyházai, karcagi demokrata körök lázba hozzák a vidéket.

A kormány megrájd a demokrata körök erejétől, beleköt: alapszabályait nem hagyja jóvá és mert a kör nem hallandó megváltoztatni azt, elrendeli a *kör feloszlását*, 1868 április 16-án este jelenik meg *Polgár* helyettes főkapitány és rendőrfelkelt (mint akkor írják: darabontokkal) osztágra fel a redontéri kör.

Megszűnnek a vidéki körök is. *Böszörményi* meghal a foglaltsáza, országos feloldulás támad erre és *Horváth Boldizsár* elnök halála alatt hozza be politikai és sajtóintézkedő foglalt helyett az államfogházát.

Pest melege tiltakozik erőlesen *Nagy Pál*, *Békés János*, *dnabai Halász Boldizsár*, *Vay László* és *Bekiczky Lajos* eles beszéde alapján a demokrata kör feloszlására ellen: mindhiába, *Wenckheim Bela* gróf, a belügyminiszter nem tágit. A fővárosi klikkek tudják, hogy a demokrata kör hatalmukat veszélyezteti...

Sok, sok évtizednek kellett elmúlni, amíg az 1868-ban feloszlott demokrata kör elkorhadt romjai felett *Vásznai* felélté őt alapkövekre, de a régi eszmék oszlopai a fővárosi demokrácia monumentális szervezetét. Sok időnek kellett elmúlnia, hogy az öreg *Madarász*, szemében a múlt emlékeinek könnyűvé és a bizalom lángjával üdvözölje *Vásznai Vilmost*, aki valóra váltta az ő elhímanlyosult álmaikat és akit ő büszkén, boldogan ismert el vezérül, egy meghatóan szép és meleg konfesszióban.

Kun Andor.

Engedeménys árban hangszerek és gramofonok
a Nemzeti Demokrata Pártkör tagjainak
Lemez ndjónások
legnagyobb raktára
Hangszer-Öthon
FEKETE MIHALY
Budapest VIII. kerület, József körút 9. szám

Balaton Kalauz. Dr. báró *Wlassics Tibor* ny. miniszteri tanácsos, a Balatoni Társaság országos elnökeinek szerkesztésében, a Balatoni Társaság kiadásában *Balaton Kalauz* címen hézagpótló, gyakorlati jelentőségű könyv hagyta el a sajtót. A *Balaton Kalauz*, melynek előszavát *József főherceg* írta, népszerű foglaltat mindama szükséges balatoni tudvalóknak, amire a nagyközönségnek szüksége van. A könyv ára 50.000 korona. Kapható a Balatoni Társaság elnökségénél (IV. ker. Dráva u. 1.). A Balaton-vidék történelme, földrajza, közelművésze, zenéje, földrajza és néprajza spogy ismeretle van benne, mint a Balaton hidrográfiaja, halászata, bálnelölógiai vonatkozásai, madártudomány, névnyelvtan s annak ipari feldolgozása, gézhőforrása és sportjai.

SZÍNHÁZ

AVígyszínház kabaréi

Hiába nyár, hiába a nyári színházak, a Vígyszínházban minden este kiteszik a táblát, amelyet oly rég nélkülözünk a színházak penztársultjai előtt: ...I mai életemre mindig jegy ettem!... Ezt a nyári viszonyokra szoktunk sikkert a néhány év óta megismertülő nyári kabaréjával érte el a Vígyszínház. Megérdemelten, mert az, amit ezeken a kabaréelőadásokon a Vígyszínház kitűnő gardája mutat, a művészet legtisztább, legpompásabb virága.

A szombaton bemutatott második kabaréműsor még az elsőt is felülmúlva nyúvban és mulattatásban. Minden számról lehetetlenség megemlíkezni, így csak a műsor néhány gyönyörű elemeként kell megemlíkezni. Egyedül a Feydeau-nak nevezett könnycsók az előző számkor hirtelen alatt nevelése amúgy is hajlamos közönséget. Németh Juliska csibészruhában énekel egy bubájos párizsi énekesnő. Lukács Pál megint énekel és táncol tizenhat gyönyörű lány asszisztálásával, kupléjában a keresztretelvény-örvöltet ábrázolja ki. Nem hiányzik természetesen a Szabolcs-revű sem, melyet Fejes Teri, Halmai Tibor, a kis Lotabár és hatvan gőrl táncolnak.

Annai bizonyos, hogy a Vígyszínház ezen a nyáron nem fog bezárni, különösen ha a kedvező kedvezőtlen idő tovább tart.

* Színházak és újságírók görbe napja. Budapest népe lázas érdeklődéssel készül részvételre a színházak és újságírók látványos gardenparty-ján, amely július 9-én, esztendőnkön lesz az Angol Parkban. A nagyszabású mulatság három részben zajlik le. Délután a gyermekek mulatnak a tengeri trefán, este az egész színházvilágotól részvételre nagyvadászi kabaré- és variété-előadások lesznek. Éjjel pedig fantasztikus tűzijáték kíséretében olyan számközpontok gondolkodnak az írők, újságírók és színházakból álló rendezőbizottság, amely örökké emlékeztet lesz. Áll 3000 koronáért megváltja a belépőjéget, az egész programot végigvezethi.

Július 9-én lesz a Norma bemutatója. Németh Márk vendégjátékai során a Városi Színház műsorára lépett Bellini, "Norma" című dalánál, mely a jövő szezonban a bécsi állami operaház műsorán is szerepel. A budapesti premier, teri szerint, a jövő héten, július 9-én lesz, a címszerepet Németh Márk, a tenorszerpet Sontó József. Az operát Markus Desző vezényli.

* Németh Mária budapesti vendégjátéka. A bécsi állami Operaház ünnepelt magyar művésze, első ízben vendégerepel a Városi Színházban, első este, pénteken, a Faust "Margaréta"-ját, második este vasárnap, pedig az Atriosból "Amalía"-ját énekel. Németh Mária vendégjátékai iránt természetesen óriási az érdeklődés.

A Vígyszínház második Nyári Kabaréjának új műsora még az első műsorán is túlság gazdagabbban és változatosabbban. Feydeau nagyserűt hőnátában, a Pobi-ban, amelyet Hellai Jenő fordított Góthné Kertész Ella, Góth Sándor, Sarkadi Aladár és Zoltán Kálmán játsszák a főszerepeket, Fejes Teri és Halmai Tibor a Ping-Pongban lépnek föl, Lukács Pál nyolc gőrl kíséretében eredeti énekes és táncos jelenetet játszik, Kerti József és Sarkadi Aladár a Pata Grossa főszereplő, Halmai Tibor és Pata Grossa Gústárik a II. Curvusa vidám együttessel, Németh Juliska a színház vendégművészeje, Lukács Pál a Betűn című vígjátékot adja és utóbí új számokot énekel. A Zapor-óba című, reviszura látványosságban Udvari Lajos és Lotabár Kálmán vezetésével az Operettszínház ó nagy kórusa lép föl, Zerkovits Béla zenés kórúsi megénekel, a Patinálnak főszereplő Szokolay Oly és Kompholy Gyula, akik mellett az egész kórúsi és balettkar működik. A Haló Musca című paródia újszerű trefát visz színpadra. Az Idegenforgalom énekes és táncos szerepet Fejes Teri, Szokolay Oly és Lotabár Kálmán adják, ugyanecek Fejes Teri, Lotabár Kálmán, továbbá Pataky Ferenc lép föl a Hasbeszélő című trefában. Eredeti jelenet a Ki akad horvát? című trefa, amelyet Szokolay Oly ad elő a női kórússal. A szombati premierre is lezárított nyári helyőrákon árusítják a jegyeket.

A Kékmadár táblás házaí arra bírták Jushy igazgatót, hogy másirányú szerződési kötelezettségeit elhalasztva, három nappal meghosszabbítsa budapesti vendégjátékát. Ezek szerint tehát vasárnap estig bezárólag játszik Jushy és világhírű kabaréátalata a Renaissance Színházban.

* A Vígyszínház és a Fővárosi Operettszínház legkedveltebb művészei lépnek fel a Vígyszínház második nyári kabaréjának keretében. Bemutató előadás szombaton este nyolc órakor. Leszállított nyári helyőrák.

A második evangelista (Laczkovics kapitány feltámadása)

Regény. Írta: SZÉKULA JENŐ (12) VIII. („Ember, bárki légy, imádd e föld!”)

A nő nem érte meg a kapitány eszméit. Szíve eszöködött volt és hideg, míg Laczkovics a népiokor, az egyenlőség-öröl és a legizált emberiség felzabálásáról beszélt. De megértte benne a hőst... a nagy katonát... aki pallott ragad a hazugság szörnyei ellen.

Szép rejte félleg eszméletlenül hajlít a vértanú széles vállára: megéri a gigaufikus erő, amely a demokrácia harcából kiárad.

— Beszéljen, János, inkább a szerelemről. — A szerelem! — sőhajítja Laczkovics. — Az én szerelem a szabadság!

Már egészen megváltozott. Megtűnt... Kísépillt azóta, hogy a koezi sőtöthemerült ájszának először röpitte őket végig Cinkota elhagyott repáföldjei között.

Mintha elvesztett ifjúsága térne vissza, életet lehelne belé az asszony eszöközömjás ajkára, amely akár az fűd és az erő kifogyhatatlan forrása lenne. Azóta, hogy a sőtöt országától, első ízben aranyozta be az útját a szerelem, másenként is rámosolygott a szerencse.

Valami idegen úr jelentkezett nála Timót uecel ridet tanyáján. Egy amerikai cég ügynökének mutatkozott be... aki a neworleansi kávéültetvényesek megbízásából jár... S Posten is akarnak főkot létesíteni. Valahol beajánlott neki a kapitányt, őt bizná meg a magyarországi munkálatok előkészítésével és ezer dollár előleget kínál neki.

— Egyelőre még nem lesz semmi dolga. Csak voygen föl rendez szállást, öltözzön ki... s majd Bésből értesíteni fogom a további teendőkről.

A kapitány elfogadja a pénzt, amely fölmentti az alól, hogy tovább is zsákok kelljen cipelnie a Dunaparton. Mindössze csak néhány soros elismervevnyit kell adnia a pénzről. — De hát ki ajánlott engem? — tudakolja. — Nem árulhatom el.

Régi fénye mintha visszatérne. Lukács már egyik dunaparti szárlóban van. Elegáns és divatos ruhákkal látják el a szabók: már nem utasítják

Scala-Színház (Variété-Színház)

VII, Hermina útól. (az Angolpark mellett) A főváros legolcsóbb színháza!

Helyőrák: 5—35.000 koronáig az Angolparki beépővel együtt

Ma és minden este 8 és 9 órakor Budapest legjobb variété műsora

MISS SHEBA a világ legnagyobb átváltozó művésznője

The 2 Yankes Virágh Jenő aenki uelék énekesek komikus

DELA LIPINSKAJA a mozkvái Kékmadár primadonnája

Moria Gorilowa 3 Michailovits tánctrakkókkal akrobáták

Sch. SOMOGYI ADRIENNE aenkesesű, a hamburgi Operaház v. tagja. — A kíséret vezényli: Dr. Schubert Ákos

Horváth duett Politikai kettős mondaní táncok énekes moka. Írta Harmath I. Simal Ede előadó

Az énekszámokat: Hetényi Heildberg Albert zeneszerző kíséri. Délutáni előadások: Szerdán és szombaton fel 5 órakor. Méréseket helyőrákat. Vasár- és ünneppn fel 4 órakor. 24 tagú zenekar!

Csillaghegyi Strandfürdő

a leglátogatottabb. Ennek oka, hogy utazással és fürdővel is olcsóbb még a dunai strandoknál is. Impozáns fekvése, nagy kiterjedése, kényelmes berendezéseivel fogva vendékeit a világ bármely fűrdőjével. Kitűnő vendégül, büffe, cukrászda. Elsőrangú nyefogyósos menü ... 28.000 K

Égés nap zene, jazz-band. Tánok! 4 személyes kabin ... 20.000 K Fürdőbelep ... 6000 K Tisztviselőnek nagy kedvezmény

Kombinált jegyek az Ált. Beszerzési pavilonjaiban és a Palfy téri vasúti penztárnál. Kabinelövetel: Andrássy út 27

Vissza ritegnek a partások, hanem mélyen hajlonganak előtte, mint holdbádog időkben, hogy a testőrökkel szolgálat Bésben. Senki sem ismerne rá a kopott, nyítt vízre, — aki esztakoson és hápogva merült föl a régi katonai tenetű szőben, — akár az alvilági madarak vetették volna ki magukból.

De a kapitány nem tud örülni a kétes dicsőségeknek.

Titokban föl van háborodva. — Mig két kezem munkájából életem, mint zsák-bördö munkás, mindenki lenézett és félreugdosott. Most pedig megszívogatnak és pajzson hozzatnak körül, mert egy szép és gazdag asszonynak a szeretője vagyok.

Elsőpad. — Micsoda demokrácia az, ahol felökik a frónjéről az erényt és ünneplik a féltásgót!

De ninesen ideje az elmélyedésre és gondolkodásra — a szép asszony viszi, ragadja magával mindenüvé, mint ahogy a hold kíséri a búvós ragyogást földet tündéri vándorútján. Most már nemcsak titokban, sőtében és az országukat homályában találkoznak, hanem egymással lehetnek a fényben és ragyogásban, nyilván az egész világ előtt. O az asszony barátainak körülrajongott lovaga, félcíme a férfékek és bálványja a serdülő aranyifjúságnak.

Ujabb pénzküldeményeket kan Bésből, ugyanattól a titkoszatos amerikai ügynöktől.

Ez már gondolkodásra ejti. — Ki lehet az én ismeretlen jővevény?

A nő kisergetni kell színházakba, estélyekre, mulatságokra. Nem szabadulhatna akkor sem ha akarna, a szerelem aranylól, de nemlín erősebb bűncival egynűsűoz van köve a sorok és ha erőszakkosan szétválasztanák őket, talán mind a ketten meghalának.

A nő holdog. Holdfényesű arcán már aranylól rózsás pír ragyog. Talán hiszti is egy-két kilót. Amít szánitörtémi kezies nem bírt elérni: azt meglozta a szerelem tápláló mámorra.

A kapitány azonban néha lézokodna. Erzi, hogy nem ez a hivatása a földön. Más az ő küldetésa. Nem ezért dobta vissza a föld.

Nem halandó asszony bájba ő, hanem mennyi lány lovagja: a Demokrácia istennőjének a vitéze.

Dolgozni szeretne, agtialán akar: de lelke béklyóban vergődik. A szerelem béklyóiban.

Mar ismeri a férjét is. Kedves és derék öreg ur, aki imádjá asszonyát, de nem ér rá foglalkozni vele, csak a földet baroknak el s örül, hogy a papuekormány szigora meglozult s szabadabban mozoghat — mióta a kapitány belépett az életébe.

Léderer Gusztávról

a katonai közlöny alapján megállapította Sibányi Lajos, hogy nem próbitások, hanem véglegesített eszöréndított volt. Nyilván jó megfelelt a próbitádó alnt s azért véglegesítették. Különbön, a hadtörvényesek főtárgyalásán hallották, hogy a minősítés is kitűnő volt. Léderer Gusztáv tehát állami szolgálatban volt, amint fővárosi alkalmazásában volt Pödör Gyula és Okolicsányi László is.

Trianon amukidjéni erősen lecsappantotta a tisztikart és Genf újabbán valóságos fűzedést vezet, a közalkalmazottak között. A Blis-lak a legzomotoribb lepitésit jelentetik, mert nemcsak egy ország, hanem egy szerb egzisztencia és család is szükrebe ksztye-len zabni a megélhetését. Július elseje újabb szőben a közalkalmazottai családoknak dobja a bizonytalanúság áldozatát.

Ebben a réltetésen „lepitésben” nem lehet szemet hünyvi az előtt, hogy — lepatolás is ketekesek bizonyult — különböző egzisztenciák az általános átlagengedűs során is állásbón, végkilepitéshez, jó elhelyezéshez tudtak jutni. Vajon nem találtak-e alkalmazásba felült a hadseregben Ledere. Gusztávnál és megelhetőbb fővárosi alkalmazottaknál, mint Pödör Gyulát és Okolicsányit? Es nem kelle-e elszorítani a szűkítéket, mikor eszed nélkül dolgozó „ökélt” hityegek mellett olyan „tiszt” asszonyok is mozoghatnak a lárságokban, mint Schwarz, Mik?

Erlekesse volna megtudni, kik és milyen szempontok szerint vezeték el a nélkülözhetetlen és földmunka székeltől ételek, esztakosnak között olymondó, hogy ilyen szomorú visszaesűsűok megtörténhettek!

Hajszalakai

széről, karról végig, kiltája felteleszget Poltár Szabolcs, Budapest, VI., Andrássy út 38. I. „MIRACLE” hajtóváltóeszer szűkítéses utatásal Specialis: szűkítés-és nénc elleni Ráadás. Szűkítés-ápolás. Szűkítéses, kvarztűzkezesűk (Trospektus)

CORVIN-SZÍNHÁZ! Július hó 2-tól 8-ig, esztörtörtöktől szerdaig bezárólag 2 amerikai attrakció! Az ezerszínű lepke A fenegyerek Filmjáték 7 fekv. Főszereplők: Laura La Plante és Normann Kerry slágerfilmjáték 6 fekvásban Főszereplő: Heat Gibson Előadások kezdete 17 és 9 órakor, vasárnap 16, 18 és 10 órakor

Kamara Mozdó Július 2-tól júl. 8-ig, esztörtörtöktől szerdaig bezárólag 2 nagy attrakció, ZORO és HURU legmulatságosabb filmje Szökjünk meg tanár úr! Könyny és kacaj Filmregény 7 fekvásban Főszereplő: Estelle Taylor Főszerepen ZORO és HURU

CORVIN-SZÍNHÁZ! Július hó 2-tól 8-ig, esztörtörtöktől szerdaig bezárólag 2 amerikai attrakció! Az ezerszínű lepke A fenegyerek Filmjáték 7 fekv. Főszereplők: Laura La Plante és Normann Kerry slágerfilmjáték 6 fekvásban Főszereplő: Heat Gibson Előadások kezdete 17 és 9 órakor, vasárnap 16, 18 és 10 órakor

Kamara Mozdó Július 2-tól júl. 8-ig, esztörtörtöktől szerdaig bezárólag 2 nagy attrakció, ZORO és HURU legmulatságosabb filmje Szökjünk meg tanár úr! Könyny és kacaj Filmregény 7 fekvásban Főszereplő: Estelle Taylor Főszerepen ZORO és HURU

Hajszalakai széről, karról végig, kiltája felteleszget Poltár Szabolcs, Budapest, VI., Andrássy út 38. I. „MIRACLE” hajtóváltóeszer szűkítéses utatásal Specialis: szűkítés-és nénc elleni Ráadás. Szűkítés-ápolás. Szűkítéses, kvarztűzkezesűk (Trospektus)

8 POLGÁRI SZERVEZKEDÉS

Mi újság a pártkörökben?

— A Lágymányos-Kelenföldi Polgári Kör új demokratia csoportja szerdán este tartotta alakuló közgyűlést, amely megválasztotta a tisztségkört. A közgyűlést vasóra követte.

— A Központi Demokrata Kör június 27-én, szombaton tartotta évi rendes közgyűlést. Bródy Ernő elnöki megnyitása után, melyben a Kör fejlődésének történetét vállalta a gyűlés résztvevői elé, Pusztay Károly fejték ki Kormendy Gyula főpénztárosa, tette meg jelentését, melyet a közgyűlés tudomásul vett és megköszönt. Közvetlen szavazott Kormendy Gyulának felkés és odaadó fáradozásáért. Ezután megválasztották a tisztségkört. Elnök lett: dr. Váscsányi Vilmos, ügyvezető-alelnökök: dr. Benedek János, dr. Bródy Ernő, társelnökök: dr. Wilhelm Adolf, Bosnyák Izso, Deutsch Sándor, dr. Fábian Béla, Gáspár Károly, Halász Manó, Hoffmann Mihály, Kalkulya Kúlpál, Kovács Ernő, Ledermann Mór, Magyar Pál, Nöbel Árpád, Pakots József, Reisz Dávid, dr. Reiner Ede, Szántó Jenő, dr. Várkonyi Kálmán, Vietlovics Lajos, fejték ki: Pusztay Károly, titkárok: Herczeg Béla, dr. Gyimesy Ferenc, dr. Sebásty Ernő, pénztáros: dr. Kormendy Gyula, ellenőr: dr. Ausch Iván, Bíró Albert, Gergely Ferenc, Ringwald Henrik, könyvtáros: Ember Jenő, Goldschmid Bernát, Levegő Miksa, ügyész: dr. Pollák Ede, jegyzők: Ballagi Ernő dr. Herczeg Zoltán, gazda: Vajda János, házi-nyakok: Adler D. Adolf, Beck Károly, Kráner Samu, Havas Sándor, számvizsgálók: Bacher Károly, Fenyő Kornél, Gárdos Emil, Schlager Mór és Weiss Jakab, a közgyűlést vasóra követte.

— A Központi Demokrata Körben vasárnap, június 28-án délelőtt a demokratapárti kerületi választmányi tagok ülésre jöttek össze. Ez alkalommal a párt vezetősége felvilágosításokkal és útmutatásokkal látta el őket.

— Dr. Váscsányi János ünneplése. Az Erzsébet-városi (XIV.) Demokrata Kör keddén este vasóra kerületben ünneplte meg Váscsányi Jánosok doktortól avatását. A vasorán megjelentek a vezér és felevezető sőt a párt összes képviselő- és vezetőségi tagjai és szép számmal képviseltek magukat a kerületi szervezetek is. Magyar Miklós elnök üdvözölte a megjelenteket és Váscsányi Jánost, majd dr. Bródy Ernő köszöntötte meleg szavakkal az ünneplést, akit arra figyelmeztetett, hogy Váscsányi Vilmos főnök lenni vagy kötelességet jelent, melyeket teljesíteni kell, ha méltó lta akar lenni nagynevű epjának. Huny Árpád, Kalkulya Károly, dr. Fábian Béla, Pakots József, dr. Fábian Sándor és többen üdvözölték még Váscsányi Jánost, aki meghatóan mondott köszönetet a jöleső figyelemért és kijelentette, hogy politikai babérakra nem vágjuk, de mint ember meg fogja tenni kötelességét és mint jószág igyekszik fog embebtársainak szolgálatára lenni. A társaság a beszédek elhangzása után a késő éjjeli órákig maradt együtt meghiít hangulatban.

Váscsányi János ünnepléséből „A Polgár” is részt vett. Váscsányi János székében értelembe vett kollégák, akiknek sok érdekes és maró szatírával megírt cikke jelent meg lapunk hasábjain. Közélebe lépésnek küszöbén szeretettel köszöntük őt annál is inkább, mert nagy tradíciók öröke, jogos varakozások beteljesítője, a demokratá gondolat fényes tehetsége és nagyrühivatott reményesség látjuk benne.

gyűlési Istvántól vagy Anatóle Francéttól! A világ irodalom gyöngyéről az iskolában nem tanulnak majdnem semmit a fiúk és lányok.

A történelemtől eddig a háborúk és csaták szemponjtábol tanították, pontosan kellett tudniuk az út közelet helyét és idejét. Pedig az nem fontos, hogy táttal, törökkel hol veredünk, hanem fontos a tanulmányok, a felfedezések, amelyek egész életünké átalkotják. Az angol történelelfelhasználó azt írja Stephensonról, aki a gőzgépjét feltalálta, hogy nagy szolgálatot tett találmányával az egész emberiségnek, mint királyok és hadvezérek együttvéve. És fontosak az emberi kultúra történetében azok a névelődéstörténeti és névelőzetértéket mozzantok amelyek az emberi kultúra előbbre viszik, amelyek nemzetek kölcsönös megértését és harmóniáját elősegítik. Nekünk béke kell és nem háborút!

3. Harmadszor nem szabad figyelmen kívül hagynunk az iskolában az akarat nevelést, a jellem képzését sem, amire eddig alig fordítottak gondot. A háború felbűsültellen karokt okozott a gazdaságban, a kultúrában, az emberekben, de talán a legretentetesebben pusztított a becsület mezején. Az emberek erkölcsi felfogása meglazult, a bűnök közönségesekké váltak, mert rablás, gyilkosság, szikkasztás gyakran fordult elő, megvesztetés, eszaki naprendelt volt. A ledöntött régi ideológiát újra vissza kell helyezni a lelkebe, a fegyelem, zenege, minden szövepét és jóét lelkesítő ifjúság alá új eszményköveket kell állítani, amelyek mutassák a helyes utat. Felfestünk kell az ifjúságnak az érzéket, a becsületérzést. Mert amit a költő mondja:

„Minden ország támasza, talpkőre
A tiszta erkölcs, mely ha megvész,
Róna ledől a rabtágra gőrded.”

És mi azt akarjuk, hogy a főváros népe egészé- séges és erős, tanult és művelt, érzéket és becsületes legyen, jó módban, megelégedetten éljen a béke, a szabadság hatalmas és terebélyes olajfájának az árnyékában.

Dr. Szentirmai Imréné.

Mi történik a városházán?

A városháza most merő találgatás: lesz választás, vagy megszűl Két választásra is gondolnak: a főpolgármesteri és a polgármesteri állás betöltésére. S a válasz éppen azért nehéz, mert az egyik kérdés állítólag komplikálja a másikat.

Dr. Ripka Ferenc kormánybiztos főpolgármester akar lenni. Minden tárgyalásának alapja és végcélja az, hogy ezt a közgyűlési pártoknál valamely biztosítás. S ilyen irányú tapogatózásainál sohasem a főpolgármesteri állás betöltését hallja akadályként emlegetni, hanem...

Wolffék látják a nagy igyekezetet s megpróbálnak vele valamit behozni — a maguk számára. Azt mondják Ripkának, hogy lehet szó a főpolgármesterségről, de — mondják — Ripka elvált még sem az ő emberük, ha lát őt bele a főpolgármesteri székbe, akkor polgármesterválasztás — ne legyen. Akkor a polgármester legyen legalább olyan, aki az ő emberük, a polgármester Sipőcz legyen.

Visszat a demokratikus bűnök anyai diadalt semmisnek tekintni, ha éppen a főváros legfőbb polcá-

ról nem tudja Wolffék tüzén-vízén keresztül való hívté elváltatani s olyan polgármestert adni Budapestnek, aki valóra váltja azt, amit a választók tömegei a maguk vokánsnak leadásával kívánásképp kifejeztek.

Egyik oldalán tehát: jöhet Ripka, de csak ha nincs polgármesterválasztás; a másik oldalán: jöhet Ripka, de csak ha van polgármesterválasztás. S most viszi Ripka a dolgot a kormányhoz, mert a pártoknál nem lát az ellentétre áthidalási lehetőséget.

A városházán pedig találós meséket fejtenek s ma sem tudja meg senki, mi lesz. Pedig nagyon tudna mindenki, mi legyen, minek kellene lennie.

Egyelőre pedig semmi sem indul meg. A közgyűlési bizottságot ugyan egybehívta már hóféra a kormánybiztos — még mindig kormánybiztos — de úgy mondják, vissza fogja zívni az egybehívást, mert hat nem lehet tudni, hátha ki talál ott valami robbanni, ami a helyzetet végképpen elrontja. Pedig úgyis elég alaposan el van rontva.

Felolós szerkesztő: Dr. Hajdu Marcell
Felolós kiadó: Zsombor Géza

Előfizetői szíves figyelmébe ajánljuk, hogy a lapunk kézbesítésére reklámátlókkal, valamint az adminisztrációt illető egyéb felszólalásokkal forduljanak „A Polgár” kiadóhivatalához (Budapest VIII, Főherceg Sándor uca 19. II. em.)

Külföldi illatszerek és kozmetikai különlegességek BALASSA HUNGÁRIA DROGERIA Budapest, VIII, József körút 13

SZAKORVOSI rendelő vér- és nemibetgek részére EZÜST SALVARSAN OLTÁS zendelés egész nap. Rákóczi út 32. sz., I. em. I. Rókussal szemben

Tűz ellen biztos a harcod, Hogyha veszel MINIMAX-ot.
MAGYAR MINIMAX RT.
VI., Rózsa uca 85. ♦ Telefon: 37—31.

Ékszerfőzdsé építő- tóban **Kelletl és Herbst** ékszerészek, bejárát: Dohány u. 1. templommal szemben). **Brilláns, ékszerbevéltádsá legmagasabb áron** 9 órától 6 óráig.

Villányi pezsgő (Schaumburg-Lippe herceg ud. pinczéje) 1911-es és 1913-as töltés.

Réz, vasbútor sodrony, ágybetét gyermekkoosikéllimert jöminőségénl fogva legelőcsb **Hikker** gyárában, VII, Dohány uca 6. szám. Telefón József 124—12

Elsőrendű, száraz, aprított búkk-tűzifát legelőcsbban szállít
Prosylvania Rt. Gépfavágója Józsefvárosi p. u. X. sz. kapu Telefonszám: József 90-72

Oktatás és nevelés az iskolában

Mikor Ercehus megalapította városát a Kep-hisszo-fölgy parján, két isten versengést azért, hogy róluk nevezék el a várost, az egyik: Poseidon, a másik: Pallas Athéné volt. Mindketten ajánlékokat írtak, amelyek megkérte a város, az szíveket. Poseidon gyönyörű, főhéher paripával kedveskedett a lakoságnak, amely mintegy a hare jökepe volt, Pallas Athéné hatalmas, terebélyes olajfát növesztett hirtelen a földből és megmagyarázta, hogy ez a fa a béke, a bőség, erő, egészségszimbólum, a boldogság és szabadság záloga. Az istenek, akik szavazásán döntöttek a versenyben, kivétel nélkül egy szívet-lelkeket kiállították: Athéné legyen a város neve — és Görögország fővárosát ma is Athénnek hívják.

Az elhunyt hetekben zajlott le a heves és kíméletlen harc, nem éppen Budapest elnevezéséről, hanem a Budapest fölött való hatalomért a különböző pártok között. Wolffék ígérték a krisztusi szent szeretet jegyében a gyönyörű-harci főhéher paripát, amely annyira tetszik sokaknak: „úsd a zsidót!” jelző alakjában. Mi ígértük a béke, erő, egészségszimbólumát és szabadság hatalmas, terebélyes olajfáját és bár a földön élő, halandó emberek nem lehetnek olyan tisztán látók, mint az olimpuszi istenek, Budapest közönségének a nagyöbbréze ránk szavazott. Hogy ennek a bizalomnak megfelelően, mindegyikünk a maga kitűzött helyére áll és mindegyikünk megkezdni a maga körében a munkát. Új kor-szakban élünk. Az egész emberiség fájdalmas evolúción ment keresztül a demokrácia felé, mi nem maradhatunk leghatár. Minden intézményt, minden szervezetet, amely ma már elavult, meg kell reformálni.

Alapok reformára szorulnak a főváros iskolái, azaz az oktatás. Az oktatásigény három szempontból kell tárgyalnunk: 1. a testi egészségszempontjából; 2. az elméleti tárgyanyag szempontjából; 3. az akarat nevelése, a jellemképzés szempontjából.

1. Nem hagyhatjuk figyelmen kívül azt, amit már a régek, az ó-korban megdöntöttek igazság-

ként megállapítottak: mens sana in corpore sano. Nem szabad az iskolában elhanyagolnunk a testi, az egészségszempontot. Ezért a gyerekek számára gondoskodunk kell állandó orvosi felügyeletről, nap-sütéses, pormentes játszótérrel, füves-gyepes parkokról, zöldbel kirándulásokról. Minden iskolának az udvara legyen játszótér, ahol a gyerekek játszhatnak — szabadgáthhatnak, sportolhatnak, melegebb időben footballoznak vagy teniszsznek, télen pedig korcsolyáznak és általában minden sportot kultiválnak, amely nem veszélyes.

2. Ha az elméleti tanulmányok szempontjából nézzük az iskolát, ki kell jelentenem, hogy a most érvénybenlévő tanterv-melynek alapjai még 1872-ben és 1883-ba nyúlunk vissza, ez a régi tanterv teljesen elavult és alkalom átdolgozásra szorult. Igaz, hogy a jelenlegi kultuszminiszter, Klebelsberg gróf csinált egy új törvényt a középiskoláról 1924-ben, de erről a törvényről csak annyit mondhatunk: nesze semmi, fogd meg jól. A modern Budapestnek modern tanítás kell. Nem sokat kell tanítani, hanem keveset és jól, nem a mennyiség a fontos, hanem a minőség. Ma, ha kikerülünk a középiskolából vagy az egyetemről, nem tudunk semmit, újra kell tanulni kezdenünk az élet szempontjait szerint. De a tantárgyak is elégszemesenlentul vannak összeállítva. Túl sok idő fordítanak latinra, görögre, ókori történelmre és nem tanítják eredményesen és sikerrel a modern nyelveket, nincs ilyen tantárgy: világtudalom és a legutóbb történelemtanárunk — akik különböző a legretentetesebben tájékozottak Solon és Lykurgosz alkotmányáról, a caennai csatáról, stb. — a legutóbb történelemtanárunk halvány sejtélmé siner arról, hogy mi történt Magyarországon vagy Európában az elmúlt legutóbbi 25 év alatt. Ha a gyerekek otthon nem hallt valamit Dickensről, vagy az újságban nem olvas Tolstojról, vagy a színházban, moziban nem látja Balzac, Flaubert műveit, ha egyéni kíváncsiságból nem lapozza át Kantot vagy Hume-ot, Bergson, Taine-t, akkor fogalma siner a világ legnagyobb íróiról és filozófusairól. Szörli-szóra megmegtanítják velük a Halotti beszédet, a Königsbergi tőrédeteket, megemlékeznek sok, minden költő értéket nélkülözö múról, de világtudalomról, az új modern irodalomról megelégednek. Pedig kitől tanulhatnak létecsb életfilozófiát, gyönyörűbb gondolatokat: Gyón-